

BOUŘE

Alexandr Nikolajevič Ostrovskij

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Bouře

Hra o pěti dějstvích

Alexandr Nikolajevič Ostrovskij

Přeložil Sergej Machonin

Znění tohoto textu vychází z díla [Bouře](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Dilia v Praze v roce 1970. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Alexandr Nikolajevič Ostrovskij: Bouře), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 18. 12. 2020.

OBSAH

OSOBY.....	7
PRVNÍ DĚJSTVÍ	8
První výstup	8
Druhý výstup	11
Třetí výstup	11
Čtvrtý výstup.....	17
Pátý výstup	18
Šestý výstup	23
Sedmý výstup.....	24
Osmý výstup	29
Devátý výstup.....	29
DRUHÉ DĚJSTVÍ	32
První výstup	32
Druhý výstup	34
Třetí výstup	39
Čtvrtý výstup.....	41
Pátý výstup	44
Šestý výstup	45
Sedmý výstup.....	46
Osmý výstup	46
Devátý výstup.....	47
Desátý výstup.....	48
TŘETÍ DĚJSTVÍ	49
I.....	49
První výstup	49
Druhý výstup	51
Třetí výstup.....	55
Čtvrtý výstup.....	58

II	59
První výstup	59
Druhý výstup	59
Třetí výstup	63
Čtvrtý výstup.....	67
Pátý výstup	69
ČTVRTÉ DĚJSTVÍ	70
První výstup	70
Druhý výstup	72
Třetí výstup	75
Čtvrtý výstup.....	77
Pátý výstup	80
Šestý výstup	81
PÁTÉ DĚJSTVÍ	83
První výstup	83
Druhý výstup	87
Třetí výstup	88
Čtvrtý výstup.....	91
Pátý výstup	92
Šestý výstup	93
Sedmý výstup.....	95

OSOBY

DIKOJ, kupec

BORIS, jeho synovec

KABANOVÁ, kupcová, vdova

TICHON, její syn

KATEŘINA, jeho žena

VARVARA, jeho sestra

KULIGIN, hodinář-samouk

KUDRJAŠ, mladík, písař u Dikého

ŠAPKIN

GLAŠA, služka v domě Kabanové

FEKLUŠA, poutnice

STARÁ DÁMA, pološílená sedmdesátnice

MĚŠŤANÉ a **MĚŠTKY**

Děje se v městě Kalinově, na břehu Volhy, v létě. Mezi třetím a čtvrtým dějstvím uplyne deset dní.

PRVNÍ DĚJSTVÍ

Veřejný park na vysokém břehu Volhy. Za Volhou výhled do kraje. Na scéně dvě lavičky a pár keřů.

První výstup

KULIGIN (*zpívá*): „Tam v dálce v tichém údolí, dub stál tak sám a sám...“ Nádhera, Kudrjaši. Marná sláva, nádhera! Kamaráde, dívám se takhle na Volhu už padesát let a ne a ne se vynadívát.

KUDRJAŠ: Co na tom, prosím tě, máš?

KULIGIN: Přece ten pohled! To se hned tak nevidí! Nádhera! Až člověku srdce v těle poskočí.

KUDRJAŠ: To je krámů.

KULIGIN: Div světa je to! A ty: „To je krámů“. Bud' se vám to už tak okoukalo nebo nechápete, co je v přírodě krásy.

KUDRJAŠ: Ale no jo, Když s tebou je řeč jak s kozou na ledě. Ty jsi halt náš velemudrc, chemik!

KULIGIN: Mechanik! Mechanik – samouk.

KUDRJAŠ: To máš prašť jako uhod'.

KULIGIN (*ukazuje stranou*): Koukni se Kudrjaši, kdo to tam tak zuřivě mává rukama?

KUDRJAŠ: To je přece Dikoj. Peskuje synovečka.

KULIGIN: Takhle venku, před lidma?

KUDRJAŠ: Lidi nelidi, tomu je to putna. Copak ten se někoho bojí? Teď má v prádle Borise. Zased si na něho, ať dělá co dělá, nic mu není recht.

ŠAPKIN: Jo, nadávat, na to je Dikoj mistr nad mistry. Sjede člověka pro nic za nic.

KUDRJAŠ: Chlap jak utrejch!

ŠAPKIN: Stará Kabanová jakbysmet.

KUDRJAŠ: Ta se přitom aspoň tváří jako svatá, ale tenhle – jako když se utrhne z řetězu.

ŠAPKIN: Nikdo si na něho netroufne, tak dělá dílo!

KUDRJAŠ: Být nás tady víc mládenců jako jsem já, my bysme si na něho posvítili.

ŠAPKIN: A co byste udělali?

KUDRJAŠ: Kapku bysme ho postrašili.

ŠAPKIN: Jak?

KUDRJAŠ: Takhle ve čtyřech v pěti bysme si s ním důvěrně popovídali, to bys viděl, jak by změkl. A co bysme mu pošeptali do ouška, o tom by ani necekl. Chodil by a jenom by se ohlížel.

ŠAPKIN: Ten dobře věděl, proč tě chtěl dát naverbovat na vojnu.

KUDRJAŠ: Chtěl, ale nedal. Takže jakýpak copak. Taky mě tam nedostane. Ten dobře čuje, že svou kůži lacino neprodám. To jenom vy se před ním klepete – na mě si nepřijde.

ŠAPKIN: No, no.

KUDRJAŠ: Žádný „no no!“ V těchhle věcech já neznám bratra. Proč mi nedá vyházov? Protože mě potřebuje. Takže jakýpak strachy. Ať se bojí on mě.

ŠAPKIN: Neříkej, že tobě nenadává.

KUDRJAŠ: To víš, že nadává. Ten nedá bez kraválu ani ránu. Ale to si piš: on jedno slovo a já deset. Jen si odplivne a plave. Kdepak, před tím já se plazit nebudu.

KULIGIN: Z něho si člověk příklad brát nemusí. To radši pomlčet.

KUDRJAŠ: Když jsi tak chytřej, tak to nejdřív vysvětli jemu a potom poučuj nás. Škoda, že má dcery ještě holky, dospělou ani jednu.

ŠAPKIN: Jak to myslíš?

KUDRJAŠ: Že bych mu ukázal tanec. Na ženský já jsem kadet!

Jde DIKOJ s BORISEM. KULIGIN smekne.

ŠAPKIN (*KUDRJAŠOVI*): Pojd' me radši odtud, nebo začne štěkat i na nás.

Odejdou.

Druhý výstup

DIKOJ: To jsi sem přijel jen tak očumovat? Darmožroute! Čert tě vem, chcípni, chlape!

BORIS: Je svátek – co doma?

DIKOJ: Kdo chce, ten si práci najde. Řek jsem ti to jednou, řek jsem ti to podruhé: nelez mi do cesty. Kdepak, panáček má svou hlavu. To nemáš jinde dost místa? Kam se člověk hne, tam ho načapá. Fuj, potvoro zatracená. Co stojíš jak tele? Posloucháš mě nebo ne?

BORIS: Jak vidíte, poslouchám.

DIKOJ (*se podívá na BORISE*): Zmiz! Už ať tě tu nevidím, jezovito! (*Odchází.*) Přilepí se na člověka jako veš! (*Odplivne si a odejde.*)

Třetí výstup

KULIGIN: Co to s ním máte, pane? Nejde nám to na rozum. Že se vám chce u něho žít a nechat si takhle nadávat.

BORIS: Chce nechce. Bodejt' by se mi chtělo! Musím! Jak ten otrok.

KULIGIN: Že jsem tak smělý: kdo vás může přinutit? Nevysvětlil byste nám to?

BORIS: Proč ne? Znali jste naši babičku Anfisu?

KULIGIN: Znali, jakpak bychom ji neznali.

KUDRJAŠ: To se ví, že znali.

BORIS: Babička zanevřela na tatínka, že si vzal šlechtičnu. To byl důvod, proč naši žili v Moskvě. Mamička říkávala, že by to u toho příbuzenstva nebyla vydržela ani tři dny. Že to byla jedna hrůza.

KULIGIN: A jaká! Darmo mluvit! Vydržet to – to aby měl člověk hroší kůži.

BORIS: V Moskvě nám rodiče dali dobré vychování, jakživi na nás nešetřili. Já šel studovat na obchodní akademii, sestru dali do penzionátu – pak oba najednou umřeli, když vypukla cholera, a my jsme se sestrou osiřeli. Potom jsme se dozvěděli, že babička tady umřela a zanechala závěť. Strýc nám má vyplatit naše podíly až budeme plnoletí – ale pod jednou podmínkou.

KULIGIN: Pod jakou?

BORIS: Když k němu budeme uctiví.

KULIGIN: Milý pane, tak to se můžete s dědictvím předem rozloučit.

BORIS: Kdepak, Kuligine, to bude horší. Ten si na nás nejdřív jaksepatří zchladí žáhu, bude nás ponižovat a trápit, jak se mu zamane, a nakonec nám nedá stejně nic nebo jen tak něco, aby se neřeklo. A to se dá ještě slyšet, že to udělal z milosti a že vlastně vůbec nemusel.

KUDRJAŠ: No jo, tak to u našich pánů kupců chodí. To byste se mohli rozkrájet – kdo mu zakáže tvrdit, že nejste uctiví?

BORIS: No právě. Už teď začíná každou chvíli: Mám vlastní děti, co budu strkat cizím, aby na to moje doplácely?

KULIGIN: Tak se mi zdá, pane, že tady terno neuděláte.

BORIS: Kdybych byl sám, tak bych si z toho hlavu nedělal. Sebral bych se a pryč. Ale sestry je mi líto. To ji tu chtěl mít mermomocí taky, ale mamínčini příbuzní ji nepustili, napsali, že stůně. Ten život, co by ji tu čekal – hrůza pomyslet.

KUDRJAŠ: To bych prosil. Ti tak dovedou s člověkem zacházet.

KULIGIN: A jaké vy u něho máte postavení, pane Borisi?

BORIS: Právě že nijaké. Prý žij u mne, dělej, co se ti řekne a plat, jaký ti dám. To znamená, že mi za rok vyplatí, co ho napadne.

KUDRJAŠ: No jo, tak si to zaved. Chraňpánbůh, aby někdo jenom pípнул o platu. To člověka sjezdí, že neví, čím je. Prej, jak můžeš, ty mizero, vědět, co já mám za lubem? Vidiš mi snad do duše? Třeba dostanu náladu, že ti vysázím pět tisíc! Pak s ním mluvte. Jenomže tu náladu ještě v životě nedostal.

KULIGIN: Co se dá dělat, vašnosti. Musíte se snažit nějak mu vyhovět.

BORIS: V tom je právě ten háček, Kuligine, že to zaboha nejde. Vlastní lidi se mu nezavděčí, natož já.

KUDRJAŠ: Bodejť by mu někdo vyhověl, když nedá celej život bez nadávky ani ránu. A zvlášť když jde o peníze. To není jedna vejplata, aby nebyl kravál. Jsou lidi, že radši svý peníze oželí, jenom aby to nemuseli poslouchat. Nejhorší je, když ho někdo dožere po ránu. To pak, jak je den dlouhej, na každý štěká.

BORIS: Tetička, jen ráno vstane, už všechny na kolenou prosí, slzy v očích: Lidičky, jenom ho nerozzlobte. Lidi zlatí, jenom ať ho nikdo nerozzlobí!

KUDRJAŠ: Stejně je to marný. Přijde na trh – a už to jede. Není sedlák, aby na něm nechal chlup. Pod cenu kdyby prodávali, stejně bez kraválu neodejde. A tak už to potom jde v jednom kuse do večera.

ŠAPKIN: Zkrátka a dobře – ras.

KUDRJAŠ: A jakej.

BORIS: Nejhorší je, když mu sáhne na tipec někdo, na koho si nemůže vyskočit. To si pak rodina užije!

KUDRJAŠ: Páni, pamatuju jednou, lidi se div smíchy nepotrhali. Bylo to na Volze na přívozu. Zpucoval ho tam nějakej husar. To jste měli vidět, jaký dělal divy.

BORIS: A co teprve doma! Čtrnáct dní se všichni schovávali po půdách a po komorách.

KULIGIN: Copak? Snad už nejdou z kostela?

V pozadí přejde několik lidí.

KUDRJAŠ: Pojd', Šapkinе, půjdem na lepší. Co tady budeme trčet?

Rozloučí se a odejdou.

BORIS: Ach jo, Kuligine, těžko se tu žije, když není člověk zvyklý. Kdekdo po mně kouká jako bubák, tak divně, jako bych jim byl na obtíž. Ne a ne se v těch místních mravech vyznat. Chápu, je to všechno naše, ruské, jsem tady taky doma a stejně si nemůžu zvyknout.

KULIGIN: Ani si, vašnosti, nezvyknete.

BORIS: Proč myslíš?

KULIGIN: V tomhle městě jsou kruté mravy, pane. Kruté. Kam se podíváte, samá sprostota a holá bída. A nikdy se, vašnosti, z té díry nevyhrabeme. Protože poctivou prací si tu člověk už v životě nevydělá víc než na kus chleba. A kdo má peníze, ten kouká, jak si chudáka ještě víc osedlat a za pár šestáků si na něm dál mazat kapsu. Jestlipak víte, co váš pan strýček jednou řekl hejtmanovi? Chlapi si přišli k hejtmanovi stěžovat, že jim jakživ pořádně nezaplatí. Tak mu hejtman povídá: Poslechni, Dikoj, plat' ty lidi pořádně. Mám je tu na krku se stížnostma každej den! Váš pan strýček poplácal hejtmana po rameni a povídá: Vaše blahorodí, my dva si přece spolu nebudeme

lámat hlavu s takovými lapáliemi. U mě se jak je rok dlouhý dveře netrhnu. Chápejte to: každému strhnu nějakou tu mizernou kopejku, dohromady z toho mám tisíce a je mi hej...! Tak to u nás chodí, milý pane. A mezi sebou se div nesežerou. Jeden kouká, jak by druhému překazil obchod, ale ani ne tak z lakoty jako za závisti. Psí hlavy na sebe nasazují. Každou chvíli si k sobě zatáhnou nějakého opilého písaře, člověka bys v něm nepoznal. A ti jim tam za nějaký ten skrovný obolus sepisují udání na jejich bližní. A pak se, vážený pane, začnou soudit a soudit, konce to nebere. Nejdřív je stání tady, potom jedou na gubernii – a tam už na ně čekají, radostí si mnou ruce. Pohádky je konec za chvíličku, ale soudu bůhví za jak dlouho. Vodí je tam od čerta k ďáblu, tahají je sem a tam a oni si to nemohou vynachválit. Prý: Ať mě to stojí co stojí, ale on musí dojit krev! Už jsem to jednou chtěl dát do veršů...

BORIS: Vy umíte psát verše?

KULIGIN: Jen tak postaru. Vždyť jsem se něco načetl Lomonosova, Děřžavina... Lomonosov, to byla hlava, pane. Badatel přírody...! A taky to byl obyčejný člověk, z našeho pytle.

BORIS: Měl byste to napsat. Bylo by to zajímavé.

KULIGIN: Co vás to napadá, vašnosti. Zaživa by mě snědli. Stejně si to každou chvíli odskáču, že neumím držet jazyk za zuby. Ale zas to odskáču – kus pořádné řeči, to je moje! Ještě jsem vám chtěl vypovědět, jak to tady vypadá v rodinách, ale to až někdy jindy. Do rána bych mohl vypravovat.

Vstoupí FEKLUŠA s nějakou ženou.

FEKLUŠA: Nádhera, paní drahá, nádhera! Krása, že jí není rovno. Darmo mluvit, žijete si jako v ráji. A páni kupci – pobožní a samá ctnost. A ta štědrost – rozdali by se! Jsem vám tak spokojená, tak spokojená, div se štěstím nezalknu. Že se nás ujímají, za to ať jim Pánbůh na statcích požehná, a Kabanovým ze všech nejvíc!

Odcházejí.

BORIS: Kabanovým?

KULIGIN: Baba licoměrná, stará Kabanová. Žebrákům rozdává a vlastní lidi by ukousala. (*Chvíli mlčí.*) Jen kdybych, vašnosti, už kápl na to perpetuum mobile!

BORIS: Co byste udělal?

KULIGIN: Jak se tak můžete ptát! Angličané přece za ně dávají miliony. Všechny peníze bych dal na lidi, trochu bych jim pomohl. Lidé potřebují práci. Nač jsou jim ruce, když nemají práci?

BORIS: A doufáte, že to perpetuum mobile vynaleznete?

KULIGIN: Zcela určitě, vašnosti. Jen teď sehnat nějaké ty penízky na modely. No, poručím se, vašnosti. (*Odejde.*)

Čtvrtý výstup

BORIS (*sám*): Proč mu brát víru! Moc hodný člověk. Lítá si v oblacích a je šťastný. To já už jsem zřejmě odsouzen utratit mládí v téhle díře. Stejně už chodím jako tělo bez duše a teď mi ke

všemu leze do hlavy taková šílenost. A ne a ne se toho zbavit. Já a něžné city. Všechno mě štve a pronásleduje, že nevím, kam se vrátit – a najednou se, pitomec, zamiluju. A do koho? Do ženy, která se mnou jakživa neztratí slovo! *(Mlčí.)* Ale stejně mi nejde z hlavy – ať dělám, co dělám. Tady jde. S mužem a vedou si tchyni. Nejsem já osel? Tak, koukneš se pěkně jen tak z dálky a pak honem domů. *(Odchází.)*

Z opačné strany vstoupí KABANOVÁ, TICHON, KATEŘINA a VARVARA.

Pátý výstup

KABANOVÁ: Jestli si matky vážíš, přijedeš tam a uděláš, co jsem ti poručila.

TICHON: Jakpak bych vás, maminko, mohl neposlechnout!

KABANOVÁ: Kdopak si dnes váží starých lidí.

VARVARA *(pro sebe):* Kdyby člověk stokrát chtěl, nikdy ti to nebude dost.

TICHON: Víte přece, maminko, že dělám, co vám na očích vidím.

KABANOVÁ: Moc ráda bych ti věřila, ale můžu? Těmahle očima vidím a těmahle ušima slyším, jak to dneska s tou úctou dětí k rodičům vypadá. Aspoň kdyby si mladí uvědomili, co všechno máma kvůli děcku vystojí.

TICHON: Maminko, já přece...

KABANOVÁ: To je pravda, stane se, že někdy padne ostřejší slovo a cítíte se uraženi, ale od matky se to snad dá snést, co říkáš?

TICHON: Copak jsem, maminko, od vás někdy něco nesnesl?

KABANOVÁ: To víš, matka je stará a hloupá. Vy jste mladí a chytrí, nesmíte na nás, na hlupáky, tak zhurta.

TICHON (*si vzdychne, stranou*): Kristepane na nebi! (*Matce.*) Co vás napadá, maminko. Ani pomyslet si něco takového netroufneme.

KABANOVÁ: Proč jsou na vás rodiče přísní? Proč vám někdy vynadají? Všecko z lásky. Abyste k něčemu byli. Ale kdepak, to je dnes rovnou oheň na střeše. Hned začnou dětičky roztrušovat, že matka v jednom kuse bručí, nic jí nejde pod nos, div je neutrápí. A chraňpánbůh, slovíčkem se snaše nezavděčit. Hned je plno řečí, že ji chce tchyně vykousat z domu.

TICHON: Copak o vás někdo tohle říká, maminko?

KABANOVÁ: Co bych lhala, chlapče, zatím se ke mně nic nedoneslo. Ale kdybych se něčeho doslechla, to bych si s tebou promluvila jinak. (*Povzdechne si.*) Pane, odpusť nám naše hříchy. Než se člověk naděje, už zhřeší. Začne o něčem, co mu leží na srdci – a zhřeší. Ne, ne, říkej si, co chceš. Lidem hubu nezacpeš: když se neopováží říct to do očí, pomlouvají za zády.

TICHON: Ať mi jazyk uschne...

KABANOVÁ: Jenom se nedušuj, je to hřích. Už dlouho pozoruju, že je ti žena milejší než matka. Co ses oženil, nemáš mě rád jako dřív.

TICHON: V čem to, prosím vás, vidíte, maminko?

KABANOVÁ: Ve všem, chlapče, ve všem. Srdce matky ví všechno. Co nevidí očima, vycítí srdcem. Jestli si tě žena tak otočila kolem prstu – sama nevím, čím by to mohlo být.

TICHON: Co vás to, proboha, napadá, maminko.

KATEŘINA: Pro mě jsi přece jako vlastní matka, maminko, a Tichon tě má taky rád.

KABANOVÁ: Neplet' se do toho, nikdo se tě neptal. Jen se ho nezastávej, já mu neublížím. Je to snad můj syn. Na to nezapomínej. Co se chceš najednou dělat tak hezká? Aby lidi viděli, jak máš muže ráda? Bez starosti, to víme, jak to umíš před cizíma prodávat.

VARVARA (pro sebe): Zrovna tady musí začít s kázáním!

KATEŘINA: Takhle o mně nemluv, maminko. Já jsem pořád stejná, ať jsou u toho lidi nebo nejsou. A nikomu nic neprodávám.

KABANOVÁ: Vždyť já o tobě vůbec nechtěla mluvit. Jen tak ses mi připletla do řeči.

KATEŘINA: I kdyby. Ublížovat mi nemusíš.

KABANOVÁ: Aby milostpaní nebylo. Hned se urazí.

KATEŘINA: Nevím, koho by těšilo, snášet tohle pomlouvání.

KABANOVÁ: Já vím, já vím, že vám moje slova nevoní, ale nemůžu si pomoci, nejsem cizí, všechno si kvůli vám moc беру. Už dávno

vidím, jak byste rádi na svobodu. No nic, však se dočkáte, ještě si té své svobody užijete, až tady nebudu. A pak si dělejte, co chcete, nikdo už vám poroučet nebude. Kdoví, jestli potom nebudete prstíčkem hrabat.

TICHON: Ale maminko, my se za vás přece ve dne v noci modlíme, aby vám Pánbůh dal štěstí, zdraví a hodně zdaru ve všem, co podnikáte.

KABANOVÁ: Nech toho, jen se nedělej. Možná že jsi mě za svobodna míval rád. Ale co je ti teď do mámy. Máš mladou ženu.

TICHON: Copak to jedno druhému překáží? Žena je jedno a úcta k matce zas něco jiného.

KABANOVÁ: Zkrátka, vyměnil jsi matku za ženu. Jestli bych si tohle někdy byla pomyslíla.

TICHON: Proč bych musel měnit? Mám vám rád obě.

KABANOVÁ: Jen to rozpatlávej. Vidím zkrátka, že vám ve všem překážím.

TICHON: Jak myslíte, maminko. Já si jenom říkám, co jsem za nešťastného člověka, že vám v ničem nevyhovím, kdybych se rozkrájel.

KABANOVÁ: Jen ze sebe nedělej chudinku. A nekňourej mi tu. Co jsi to za chlapa, jen se na sebe podívej. Jak se tě má potom žena bát!

TICHON: Proč by se ze mě měla bát? Mně stačí, když mě má ráda.

KABANOVÁ: Jak to, proč by se měla bát? Jak to, proč by se měla bát? Ty ses zbláznil! Když se nebude bát tebe, mne se bude bát ještě míň. Co to pak bude v domě za pořádek? Žiješ s ní přece v zákonitém manželství. To snad pro vás není nic? A když už nosíš takové pitomosti v hlavě, aspoň kdybys byl zticha před ní a před sestrou, svobodnou holkou. Taky se bude jednou vdávat. S takovou se toho tvého žvanění naposlouchá a muž nám přijde za ty rady pěkně poděkovat. Tady to vidíš: kouska rozumu nemáš, a to si prosím chceš žít podle vlastní hlavy.

TICHON: Ale vždyť já nechci žít podle vlastní hlavy, maminko. Kdepak já a žít podle vlastní hlavy!

KABANOVÁ: Tak podle tebe se má s ženou jenom po dobrém. Ani už dupnout se na ni nesmí, ani pohrozit?

TICHON: Ale když já, maminko...

KABANOVÁ (*se rozčílí*): At' si třeba opatří milence, ne? Podle tebe by to taky nic nebylo, co? No tak, budeš mluvit?

TICHON: Když já namouduši, maminko...

KABANOVÁ (*chlodnokrevně*): Osle! (*Povzdechne si.*) S pitomcem je každá řeč zbytečná. Člověk darmo hřeší. (*Pauza.*) Jdu domů.

TICHON: My jdeme za chvíli taky, jen se párkrát projdeme po nábřeží.

KABANOVÁ: Jak chcete, ale to ti říkám, ať na vás nečekám. Víš, že to nemám ráda.

TICHON: To víte, maminko. Pánbůh mě chraň.

KABANOVÁ: No proto! *(Odejde.)*

Šestý výstup

TICHON: Tady to vidíš. Vždycky to kvůli tobě od maminky slíznu. Mám já to život!

KATEŘINA: Můžu za to snad já?

TICHON: Já už sám nevím, kdo za to může.

VARVARA: Bodejť bys ty něco věděl.

TICHON: Nejdřív nedala pokoj, v jednom kuse: ožeň se a ožeň se, ať se aspoň toho ještě dočkám! A teď na mě sedí a sedí, věčně na mně něco má – všechno kvůli tobě.

VARVARA: Copak ona za to může? Matka je na ni jako sršeň a ty taky. Tomu říkáš, že máš ženu rád? Už tě mám zrovna po krk. *(Odvrátí se.)*

TICHON: Tobě se to mluví. Ale co já mám dělat?

VARVARA: Když neumíš nic lepšího, aspoň buď zticha. Co stojíš jako na trní? Na nose ti vidím, na co pomejšlíš.

TICHON: Na co?

VARVARA: To víš, že to vím. Rád bys k Dikému na skleničku. Mám pravdu nebo ne?

TICHON: Uhodlas, holka.

KATEŘINA: Ale ať jsi brzo zpátky, Tišo, nebo maminka zase spustí a bude zle.

VARVARA: To je pravda, hod' sebou nebo víš, co tě čeká.

TICHON: Abych nevěděl.

VARVARA: Nevím, proč my to máme schytat za tebe.

TICHON: Jsem tu cobydup. Počkejte!

Sedmý výstup

KATEŘINA: Tak ty mě lituješ? Varjo?

VARVARA (*se dívá stranou*): To víš, že tě lituju.

KATEŘINA: Ty mě máš ráda, vid'? (*Políbí ji.*)

VARVARA: Proč bych tě neměla mít ráda?

KATEŘINA: Jsi hodná. Děkuji ti. Já tě mám taky hrozně ráda.
(*Pauza.*) Víš, co ti mě napadlo?

VARVARA: Co?

KATEŘINA: Proč lidi nelítají.

VARVARA: Jak to myslíš?

KATEŘINA: Proč lidi nelítají jako ptáci. Mně ti někdy připadá, že jsem pták. Stojím třeba na kopci – a jen vzlítnout. Takhle bych se rozběhla, zdvihla ruce a frrr! – už bych letěla. Co abych to zkusila? (*Chce se rozběhnout.*)

VARVARA: Prosím tě, ty máš nápady.

KATEŘINA: Já ti bývala holka, nikdo mě neudržel! A u vás jako když najednou zvadnu.

VARVARA: Myslíš si, že to nevidím?

KATEŘINA: Určitě bys mě nepoznala. Žila jsem si, nic mě netrápilo, volná jak ten pták. Maminka se ve mně viděla, strojila si mě jako panenku, do žádné práce mě nehnala. Dělal jsem si, co jsem chtěla. Víš, jak jsem já žila za svobodna? Dávej pozor. To jsem vždycky vstala brzo ráno – v létě si doskočím ke studánce, opláchnu se, naberu vody a zaleju doma všechny květiny. Já ti měla kytek! Potom se vypravíme s maminkou do kostela – a všechny poutnice s námi, bývalo jich u nás vždycky plno. A jak přijdeme z kostela, posadíme se k nějaké práci. Nejradši jsme vyšívaly – zlatem na sametu. A poutničky začnou vypravovat: kde všude byly, co všechno viděly, o životech svatých nebo začnou zpívat. Tak to šlo až do oběda. Stařenky si šly potom vždycky lehnout – a já si chodím po zahradě. Pak na večerní mši a večer se zase vypravuje a zpívá. Bože, to ti byla krása.

VARVARA: Ale vždyť u nás je to stejné.

KATEŘINA: Ano, ale všechno, že se to musí. A jak já ti strašně ráda chodívala do kostela! Vždycky jako když přijdu do ráje. Nikoho nevidím, zapomenu na čas a ani nevím, kdy mše skončí. Jako by to všechno uběhlo za vteřinu. Maminka říkala, že se po mně vždycky všichni dívali, co se to se mnou děje. A když ti svítlo slunce, to padal z kopule takový světlý sloup a v tom sloupu se vznášel dým jako oblaka. A já jako když ti vidím, jak v něm lítají andělé a zpívají. Jindy zas vstanu v noci, taky u nás po celém domě svítily boží lampičky, a někde v koutku se modlím až do rána. Nebo jdu ráno do zahrady, slunce sotva vychází, padnu na kolena, modlím se a pláču. A sama ti nevím, zač se modlím a proč pláču. Tak mě tam pokaždé našli. Za co jsem se tenkrát modlila a o co jsem prosila, nevím: nic jsem nepotřebovala, všeho jsem měla dost. A kdybys věděla, Varjo, ty sny, jaké já mívala sny! To ti byly samé zlaté chrámy nebo jakési zvláštní zahrady, všude kolem zpívají neviditelné hlasy a voní cypřiše a hory. A stromy nebyly, jak jsou ve skutečnosti, ale jak se malují na obrazech. Bylo mi, jako když lítám – jen tak si lítám vzduchem. Teď se mi taky občas něco zdá, ale zřídka, tamty sny už to nejsou.

VARVARA: A jaký se ti zdají?

KATEŘINA (*chvíli mlčí*): Že brzo umřu.

VARVARA: Nemluv hlouposti.

KATEŘINA: Ba ne, já vím, že umřu. Něco se ti se mnou děje, vůbec se mi to nelíbí, jako by v tom byly nějaké divné čáry. Dřív se

mi to jakživ nestalo. Jako bych v sobě měla něco takového zvláštního. Jako když začínám znova žít nebo... sama nevím.

VARVARA: Co by to mohlo být?

KATEŘINA (*ji vezme za ruku*): Pamatuj se, Varjo: stane se nějaký hřích! Na mě ti padá takový strach, takový strach! Jako bych stála nad propastí, někdo mě do ní srážel a já se neměla čeho chytit. (*Chytne se za hlavu.*)

VARVARA: Co je ti? Nejsi nemocná?

KATEŘINA: Nic mi není... Ale radši bych se rozstónala. Není to dobrá věc. Mám v hlavě jakýsi přelud a ne a ne ho z ní dostat ven. Začnu přemýšlet – myšlenky se mi rozběhnou, začnu se modlit, a taky to nepomáhá. Jazyk odříkává slova, ale v hlavě mám něco docela jiného: jako když mi ďábel něco našeptává a všechno jsou to samé hrůzy. Vídám ti věci, že se sama před sebou stydím. Co se to se mnou děje? Jako když se blíží neštěstí. V noci ne a ne usnout, pořád slyším, jako když mi někdo něco šeptá: mluví se mnou tak laskavě, vrká jako holoubek. Už se mi nezdá o rajských stromech a horách jako dřív. Někdo mě objímá tak silně, že nemůžu popadnout dech, vede mě někam a já jdu za ním, jdu...

VARVARA: A potom?

KATEŘINA: Ale co ti to všechno vykládám, jsi ještě děvče.

VARVARA (*se rozhlédne*): Mluv! Jsem horší než ty.

KATEŘINA: Jak ti to povědět? Stydím se.

VARVARA: Jenom mluv. Co na tom.

KATEŘINA: Najednou je mi doma tak dusno, div se nezalknu a nejradši bych utekla. A tak ti mě to popadne, že kdyby to šlo, hned bych se pustila po Volze, na lodičce, zpívalo by se, nebo bych chtěla letět v pěkné trojce a popadla bych do náručí...

VARVARA: Ale ne svého muže.

KATEŘINA: Jak to víš?

VARVARA: Bodejt' bych to nevěděla.

KATEŘINA: Ale Varjo, posedl mě hřích. Co já se naplakala a natrápila. Ale hřích se mě drží a nikam mu neuteču. Vid', že to není správné, Varjo, vid', že je to strašný hřích, že mám ráda jiného?

VARVARA: Já tě soudit nebudu. Mám vlastní hříchy.

KATEŘINA: Ale co mám dělat? Nemám už sílu. Kam se poděju? Já si z toho trápen něco udělám!

VARVARA: Co je to s tebou? Blázníš? Počkej, bratr zejtra odjede, nějak to navlíknem. Třeba se uvidíte.

KATEŘINA: Ne, ne, slyšíš, ne! Co tě to napadá! Co tě to napadá! Pánbůhchraň!

VARVARA: Čeho ses polekala?

KATEŘINA: Jestli se s ním uvidím třeba jenom jednou, uteču z domu a za nic na světě už se nevrátím.

VARVARA: Zatím počkej, však se uvidí.

KATEŘINA: Ne, ne, ani mi to neříkej, nechci to poslouchat.

VARVARA: To chceš radši uschnout? Kdyby ses žalem utrápila, myslíš, že tě někdo polituje? Ani je nenapadne. Tak nač se zbytečně mučit?

Vstoupí STARÁ PANÍ s hůlkou, za ní dva lokajové v třírohých kloboucích.

Osmý výstup

STARÁ PANÍ: Tak co, krasotinky? Copak tu děláte? Na mládence čekáte? Na kavalíry? A veselo je vám, vidíte? Veselo? Máte radost ze své krásy? Víte, kam vede krása? Tamhle vede krása! *(Ukazuje na Volhu.)* Tam, tam, do nejlhubší tůně!

VARVARA se usmívá.

Co se smějete? Jen se neradujte! *(Tluče holí.)* Všechny uhoříte v plameni pekelném. Všechny se usmažíte ve vařící směle. *(Odchází.)* Tam, tam vede krása! *(Odchází.)*

Devátý výstup

KATEŘINA: Bože, ta mě vylekala! Celá se třesu, jako by něco prokovala mně.

VARVARA: Kdyby se radši starala o sebe, čarodějnice stará.

KATEŘINA: Co to říkala? Co to proboha říkala?

VARVARA: Samý pitomosti. Tu tak budem poslouchat, co kráká. Takhle prorokuje každému. Sama hřešila odmlada celej život. Jen se zeptej, co se o ní povídá. Teď se bába klepe, že natáhne bačkory. A čeho se sama bojí, tím straší jiný lidi. I kluci ve městě se před ní schovávají. Hrozí jim hůlkou a ječí (*opičí se po ní*): Všichni budete hořet v plameni pekelném!

KATEŘINA (*mhourí oči*): Přestaň, přestaň! Jsem strachy celá bez sebe!

VARVARA: To se máš čeho bát! Megera stará.

KATEŘINA: Bojím se, hrozně se bojím. Pořád ji před sebou vidím!

Pauza.

VARVARA (*se rozhlíží*): Co ten Tichon nejde? Podívej, vypadá to, že bude bouřka.

KATEŘINA (*se vyděsí*): Bouřka! Letme domů! Honem!

VARVARA: Zbláznila ses? Jak se tam chceš ukázat bez Tichona?

KATEŘINA: Ne, domů, já chci domů. Pánbůh s ním.

VARVARA: Co se tak bojíš, bouřka je ještě kdovíkdě.

KATEŘINA: Tak ještě chvílku počkáme. Ale ne, půjdem. Pojd' už radši.

VARVARA: Když už se má něco stát, doma se před tím stejně neschováš.

KATEŘINA: Přece jenom je tam líp, ticho a větší klid. Hned si kleknu a pomodlím se.

VARVARA: Já nevěděla, že se tak bojíš bouřky. To já se nebojím vůbec.

KATEŘINA: Jakpak se nebát. Každý se musí bát. Hrůza není v tom, že to člověka zabije, ale že ho smrt zastihne znenadání, tak jak je, se všemi hříchy, se všemi špatnými myšlenkami. Umřít já se nebojím, ale když si pomyslím, že předstoupím před Boha taková, jaká jsem teď tady s tebou, po všem, co jsme si řekly, – toho se tak strašně bojím. Co mi to jenom chodí hlavou! Ten hřích! Hrůza to vyslovit!

Zahřmí.

Ach!

Přijde TICHON.

VARVARA: Tichon už je tady. (*TICHONOVÍ.*) Honem utíkej!

Zahřmí.

KATEŘINA: Ach! Honem! Honem!

DRUHÉ DĚJSTVÍ

Pokoj u Kabanových.

První výstup

GLAŠA skládá šaty do uzlů a FEKLUŠA vchází.

FEKLUŠA: Pořád pilná, jak ta včelička. Copak to děláš, děvenko?

GLAŠA: Vypravuju pána.

FEKLUŠA: Snad nám, dobráček, někam nejede?

GLAŠA: Jede.

FEKLUŠA: A nadlouho? Nadlouho?

GLAŠA: Ne. Vrábí se brzo.

FEKLUŠA: Tak šťastnou cestu, dobré pořízení! A co hospodyně?
Jestlipak si popláče a zanaříká?

GLAŠA: To ti nepovím.

FEKLUŠA: A naříká vůbec někdy?

GLAŠA: Nějak jsem neslyšela.

FEKLUŠA: To já hrozně ráda poslouchám, když někdo naříká a vyje, jak se sluší a patří. *(Pauza.)* A na tu chuděrku musíte dohlédnout, aby něco neštípla.

GLAŠA: Kdo se má ve vás vyznat, věčně jedna druhou pomlouváte. Každý poutník u nás dostane první poslední, a stejně se věčně hádáte a hašteříte. Že se nebojíte hříchu!

FEKLUŠA: Bez hříchu to, děvečko, nejde: žijem na hříšné zemi. Poslouchej, co ti povím. Vás, obyčejné lidi, sužuje každého jeden ďábel. Kdežto my, poutníci, máme těch čertů přiděleno někdo šest, někdo dvanáct, jak kdo. Ty musíme přemoci. To není jen tak, děvenko.

GLAŠA: A proč jich máte tolik?

FEKLUŠA: Protože nás ďábel nenávidí, že žijeme tak spravedlivý život. Ale já hádává nejsem, tenhle hřích nemám. Jeden mám, to je svatá pravda. Ráda sladkosti. Pánbůh ho na mě sesílá pro mou nemoc.

GLAŠA: A bylas už hodně daleko, Feklušo?

FEKLUŠA: Ne, děvenko. Já pro tu svou nemoc daleko nechodila. Ale slyšela jsem toho hodně. To jsou prý na světě země, kde nevládnou pravoslavní caři, ale sultáni. V jedné zemi sedí na trůně sultán Machnut turecký a v druhé sultán Machnut perský. Ti konají soud nad všemi lidmi, ale ať soudí co soudí, všechno soudí nesprávně. A ani nic spravedlivě rozsoudit nemůžou, taková je jim dána mez. U nás je zákon spravedlivý a u nich nespravedlivý. Co je podle našeho zákona tak – podle jejich je to zrovna naopak. A všichni soudci jsou v těch zemích

taky nespravedliví. Lidi jim to taky v podáních rovnou tak píšou: Sud' mě, soudce nespravedlivý! Taky je jedna země, kde mají všichni lidi psí hlavy.

GLAŠA: A proč zrovna psí?

FEKLUŠA: Že jsou nevěrní. Tak, a teď se půjdu, děvečko milá, podívat po kupeckých rodinách, třeba se tam pro chudáka něco najde. Zatím spánembohem.

GLAŠA: Sbohem.

FEKLUŠA odejde.

Panečku, to jsou země. A co je na tom světě zázraků! A my tady dřepíme a nic nevíme. Ještě že se najdou dobří lidé. Aspoň se člověk doslechne, co se na tom božím světě děje. Jinak by umřel jako hlupák.

Vstoupí KATEŘINA a VARVARA.

Druhý výstup

VARVARA (GLAŠE): Odnes ten uzel do bryčky, koně už jsou tady. *(KATEŘINĚ.)* Provdali tě moc brzo, nic sis za svobodna neužila. Proto si srdce nechce dát pokoj.

KATEŘINA: A taky nedá.

VARVARA: Proč?

KATEŘINA: Narodila jsem se tak. Mám horkou krev. Kolik mi to bylo – šest let, víc ne, vyvedla jsem pěknou věc. Nějak mi doma ublížili – bylo to kvečeru, venku tma. Já vyběhla k Volze, sedla jsem si do loďky a odrazila ji od břehu. Našli mě až druhý den ráno – dobrých deset verst po proudu!

VARVARA: A co mládenci? Koukali po tobě?

KATEŘINA: To víš, že koukali.

VARVARA: A co ty? To sis opravdu žádnýho nenamluvila?

KATEŘINA: Ne. Já se jim jen smála.

VARVARA: Káto, ty přece nemáš Tichona ráda.

KATEŘINA: Jakpak bych neměla. Je mi ho moc líto.

VARVARA: Kdepak, nemáš. Když je ti ho líto, tak ho nemáš ráda. Když se to tak vezme, nemáš ani proč. Nač přede mnou děláš tajnosti. Stejně jsem si dávno všimla, že máš ráda jinýho.

KATEŘINA (*se lekne*): Jak jsi to poznala?

VARVARA: Ty jsi legrační! Copak jsem malá? První, co se na tobě pozná: jak ho uvidíš, celá se změníš v tváři, krve by se v tobě nedořezal.

KATEŘINA *sklopí oči.*

A to ještě...

KATEŘINA (*se sklopenýma očima*): Tak řekni, kdo to je.

VARVARA: Víš to přece sama, nač ho jmenovat?

KATEŘINA: Ne, řekni to. Řekni jméno.

VARVARA: Boris.

KATEŘINA: Máš pravdu, Varjo, je to on. Jenom, Varjo, proboha tě prosím...

VARVARA: Blázníš? Spíš koukej ty, ať se nepodřekneš.

KATEŘINA: Když já neumím lhát a nic nedovedu utajit.

VARVARA: Jenomže bez toho to, holka, nejde. Uvědom si, kde žiješ. Celej dům je samá lež a ukrejvání. Já to taky neuměla, a když bylo potřeba, tak jsem se to naučila. Když jsem byla včera venku, viděla jsem ho a mluvila jsem s ním.

KATEŘINA (*dlouho mlčí, klopí oči*): A co?

VARVARA: Mám tě od něho pozdravovat. Prej škoda, že se nemáte kde sejít.

KATEŘINA (*skloní hlavu ještě víc*): Kdepak sejít! A proč taky...

VARVARA: Žádná zvláštní řeč s ním není.

KATEŘINA: Nic mi o něm neříkej, moc tě prosím, nic neříkej. Ani vidět ho nechci. Budu mít ráda muže. Tiše, drahoušku, za nikoho tě nevyměním! Ani pomyslet jsem na to nechtěla a ty mě takhle trápíš.

VARVARA: Tak na to nemysli, nikdo tě nenutí.

KATEŘINA: Nemáš ke mně kouska citu. Říkáš, nemysli na něho a sama mi ho připomínáš. Copak já na něho chci myslet? Ale co mám dělat, když mi nejde z hlavy? Ať myslím na co chci, pořád ho vidím před očima. Tak ráda bych se přemohla a nesvedu to. Víš, že mě dnes v noci zase pokoušel ďábel? Div jsem neutekla z domu.

VARVARA: Ty jsi divná holka, Pánbůh s tebou. Já si myslím: dělej si, co chceš, ale živá duše se nesmí nic dovědět!

KATEŘINA: Tak já to nechci. A co by na tom bylo pěkného? To budu radši trpět, dokud to půjde.

VARVARA: A co když to nepůjde? Co uděláš pak?

KATEŘINA: Co udělám?

VARVARA: No právě. Co uděláš?

KATEŘINA: Udělám, co budu chtít.

VARVARA: Jen to zkus. Sežerou tě zaživa.

KATEŘINA: To je mi jedno. Seberu se – a pryč.

VARVARA: Kam půjdeš? Jsi vdaná ženská.

KATEŘINA: Varjo, ty mě neznáš. Dej pánbůh, aby se to nestalo. Ale jestli se mi to tu moc zprotiví, tak mě tady nic na světě neudrží. Vyskočím z okna, skočím do Volhy. Když tady nebudu chtít žít, tak nebudu, kdyby mě zabili.

Pauza.

VARVARA: Víš co, Káto? Až Tichon odjede, pojd', půjdem spát do besídky v zahradě.

KATEŘINA: Proč, Varjo?

VARVARA: Copak to není jedno?

KATEŘINA: Bojím se spát někde, kde to neznám.

VARVARA: Jakýpak strachy. Budeme mít s sebou Glašu.

KATEŘINA: Nějak si pořád netroufám. Ale konečně, proč ne.

VARVARA: Nezvala bych tě tam, ale samu mě tam maminka nepustí, a já to potřebuju.

KATEŘINA (*se na ni podívá*): Nač to potřebuješ?

VARVARA (*se směje*): Budeme tam spolu čarovat.

KATEŘINA: Ta žertuješ, vid'?

VARVARA: To víš, že je to legrace. Ale co kdyby doopravdy?

Pauza.

KATEŘINA: Kde je ten Tichon?

VARVARA: Nač ho potřebuješ?

KATEŘINA: Já jenom tak. Přece za chvíli jede.

VARVARA: Sedí u maminky. Zavřeli se. Ta ho teď má v prádle. Zval-
chuje ho, až v něm budou kostičky prskat.

KATEŘINA: A proč?

VARVARA: Pro nic, jen tak, dává mu naučení do života. Čtrnáct dní
bude na cestách – a ona ho nebude mít na očích. Tak mu teď
nandá příkazů, jeden horší než druhý a potom ho potáhne
ke svatému obrazu. Bude se muset zadušovat, že udělá do
puntíku, co mu nakázala.

KATEŘINA: Ten je jako svázaný i na svobodě.

VARVARA: To si myslíš ty. Jen vytáhne paty, začne pít. Teď poslouchá
ty levity a přitom uvažuje, jak to navlíknout, aby už byl pryč.

Třetí výstup

KABANOVÁ: Tak co, budeš si pamatovat, co jsem ti řekla? Pamatuj
si to dobře! Zapiš si to za uši!

TICHON: Na nic nezapomenu, maminko.

KABANOVÁ: Tak, a všechno je připraveno. Koně už jsou tady, teď
se rozluč a jed' spánembohem.

TICHON: Ano, maminko, je čas.

KABANOVÁ: No tak! Bude to?

TICHON: Co si přejete, maminko?

KABANOVÁ: Co stojíš? Nevíš, co se patří? Poruč ženě, jak má žít, až tu nebudeš.

KATEŘINA sklopí oči.

TICHON: Snad to ví sama.

KABANOVÁ: Žádné řeči. Poroučej. Ať slyším, co jí nařizuješ. Až přijedeš, zeptáš se jí, jestli všechno splnila.

TICHON (*se postaví proti KATEŘINĚ*): Poslouchej maminku, Káto.

KABANOVÁ: Řekni, aby nebyla na tchyni hrubá.

TICHON: Nebud' hrubá.

KABANOVÁ: Aby ji ctíla jako vlastní matku.

TICHON: Cti maminku jako vlastní matku, Káto!

KABANOVÁ: Aby neseděla se založenýma rukama jako milostpaní.

TICHON: Dělej něco, až tu nebudu.

KABANOVÁ: Aby nevejřila z oken!

TICHON: Ale maminko, copak ona...

KABANOVÁ: Bude to?

TICHON: Nedívej se z okna.

KABANOVÁ: Až tu nebudeš, aby nekoukala po mužských!

TICHON: Maminko, ale namouduši, tohle přece...

KABANOVÁ: Jen se z toho nevykrucuj! Dělej, co ti matka káže.
(Usměje se.) Je to tak lepší. Co je poručeno, je poručeno.

TICHON *(v rozpacích):* Nekoukej se po mládencích.

KATEŘINA se na něho přísně podívá.

KABANOVÁ: Tak, a teď si můžete promluvit mezi sebou. Pojdme,
Varvaro.

Odcházejí.

Čtvrtý výstup

KATEŘINA stojí jako mrtvá.

TICHON: Káťo! *(Ticho.)* Káťo, ty se na mě zlobíš?

KATEŘINA *(po chvílce mlčení zakroutí hlavou):* Ne.

TICHON: Tak co je s tebou? Už mi to odpusť.

KATEŘINA *(stále stejně strnulá, pokývá hlavou):* Pánbůh s tebou.
(Zakryje si obličej rukou.) Moc mi ublížila.

TICHON: Kdyby sis měla všechno brát, za chvíli bys byla na prkně. Neposlouchej ji! To už je ona, vždycky musí něco mít. Tak ji nech mluvit a ty – jedním uchem tam a druhým ven. Tak, a teď sbohem, Káťo.

KATEŘINA (*se mu vrhne kolem krku*): Tišo, nejezdi! Proboha tě prosím, nikam nejezdi! Miláčku, moc tě prosím!

TICHON: To nejde, Káťo. Musím, když mě maminka posílá.

KATEŘINA: Tak mě vezmi s sebou, vezmi mě s sebou.

TICHON (*se vyprostí z objetí*): Když to nejde.

KATEŘINA: Proč by to nešlo, Tišo?

TICHON: To by bylo povyražení, kdybys jela s sebou. Už jste mě tu všichni k smrti utahali. Ve dne v noci na nic jiného nemyslím než jak z toho na chvíli utéct! A teď vzít s sebou ještě tebe a mít tě na krku.

KATEŘINA: Copak ty už mě nemáš rád?

TICHON: Ale mám. Jenomže z tohohle kriminálu by člověk utekl, i kdyby měl ženu jak obraz. To máš tak. Ať je to jak chce, přece jenom jsem mužskej. A žít celý život jak to tady vidíš – to mě ani žena neudrží. Co je mi do ženy, když vím, že nade mnou nebude dvě neděle viset žádná bouřka, že shodím z nohou tyhle řetězy.

KATEŘINA: Jak tě mám mít ráda, když takhle mluvíš?

TICHON: Řeč se mluví a voda teče. Co jiného mám říkat. Pánbůh ví, čeho se bojíš. Nebudeš tu přece sama, budeš s maminkou.

KATEŘINA: O té mi nemluv, přestaň mě už mučit, Bože, to neštěstí, to neštěstí! (*Pláče.*) Kam já se chudák poděju. Čeho se chytím? Lidi, lidi, to bude můj konec!

TICHON: Tak už přece přestaň.

KATEŘINA (*přistoupí k muži, přitiskne se k němu*): Tišo, miláčku, kdybys tady zůstal, nebo mě vzal s sebou, jak já bych tě milovala, jak já bych se k tobě měla, miláčku! (*Mazlí se s ním.*)

TICHON: Já se v tobě, Káto, nevyznám. Někdy z tebe nedostanu slova, a že bys mě pohladila, o tom se mi ani nezdá, a najednou se na mě lepíš sama.

KATEŘINA: Tišo, komu mě tu necháváš! Když tu nebudeš, stane se neštěstí! Určitě se stane neštěstí!

TICHON: Když to nejde, tak to nejde, co se dá dělat.

KATEŘINA: Tak víš co, poruč mi, ať ti složím nějakou strašlivou přísahu...

TICHON: Prosím tě, jakou přísahu?

KATEŘINA: Abych, až tu nebudeš, nepromluvila s nikým cizím jediné slovo, kdyby se svět bořil, s nikým abych se nesetkala a na nikoho jiného než na tebe abych nesměla ani pomyslet!

TICHON: A proč to po tobě mám chtít?

KATEŘINA: Pro klid duše. Udělej to pro mne, Tišo, moc tě prosím!

TICHON: Copak může člověk za sebe ručit? V hlavě se kolikrát vylíhnou věci...

KATEŘINA (*padne na kolena*): Ať už nikdy neuvidím otce ani matku. Ať umřu bez pokání, jestli...

TICHON (*ji zdvihne*): Co to děláš? Co to děláš? Vždyť je to hřích. Ani poslouchat to nechci.

Hlas KABANOVÉ: „Tichone, je čas!“ Vstoupí KABANOVÁ, VARVARA a GLAŠA.

Pátý výstup

KABANOVÁ: Tak Tichone, je čas. Jed' spánembohem. (*Posadí se.*)
Sedněte si všichni!

Všichni se posadí. Mlčení.

Tak sbohem! (*Vstane a po ní všichni ostatní.*)

TICHON (*přistoupí k matce*): Sbohem, maminko!

KABANOVÁ (*ukazuje na zem*): K nohám! K nohám!

TICHON se pokloní až k matčiným nohám, potom ji políbí.

Ted' se rozluč se ženou!

TICHON: Sbohem, Káto!

KATEŘINA se mu vrhne kolem krku.

KABANOVÁ: Co se mu věšíš na krk, nestydo! Neloučíš se s milencem! Je to tvůj muž a pán! Nevíš, co se sluší? K nohám se mu pokloň.

KATEŘINA se pokloní až na zem.

TICHON: Sbohem, sestřičko. *(Políbí VARVARU.)* Sbohem, Glašo! *(Políbí GLAŠU.)* Sbohem, maminko! *(Pokloní se.)*

KABANOVÁ: Sbohem! Dlouhé loučení, zbytečné slzy.

TICHON odejde, za ním KATEŘINA, VARVARA, a GLAŠA.

Šestý výstup

KABANOVÁ *(sama):* Mládí, mládí! Až je to k smíchu! Kdyby to nebyla vlastní rodina, smíchy bych se popukala. Ponětí nemají, co se sluší a patří. Ani rozloučit se to pořádně neumí. Ještě že jsme tady my staří. Dokud jsme živi, máme dům v ruce. Hlupáci. Chtěli by si žít po svém. A jen se jim to podaří, hned všechno zmotají, lidem jsou pro smích a mají z ostudy kabát. Někdo je, pravda, polituje, ale většina se jim vysměje. A jak se taky nesmát. Pozvou si hosty, ani rozesadit je pořádně neumějí. A navrch ještě zapomenou na někoho z rodiny. Jak říkám, k popukání. Tak nám hynou staré dobré mravy. Do některého domu by člověk radši ani nepáchl. A když už tam vstoupí, odplivne si a pryč. Co bude, až staří pomřou, jak

se svět udrží, to ví jenom Pánbůh. Ještě dobře, že se toho nedočkám.

Vstoupí KATEŘINA a VARVARA.

Sedmý výstup

KABANOVÁ: To bylo řečí, jak máš muže ráda. Teď tu tvou lásku vidím. Jiná správná žena když doprovodí muže, naříká nejmíň půldruhé hodiny, leží na zápraží a vyje, jak se sluší. Ale ty, jak vidím, nic.

KATEŘINA: K ničemu to není. A ani to neumím. Nač být lidem pro smích?

KABANOVÁ: Co je na tom zvláštního? Kdybys ho měla ráda, naučila by ses to. A když ne doopravdy, aspoň naoko. Přece jen to jinak vypadá. Tak, teď se jdu pomodlit, nevyrušujte mě.

VARVARA: Já jdu ven.

KABANOVÁ (vlídně): Jen si jdi. Jen se proběhni, dokud nejsi pod čepcem. Ještě se nasedíš!

KABANOVÁ a VARVARA odejdou.

Osmý výstup

KATEŘINA (sama, zamyšleně): To ticho, co teď bude v domě. A ta nuda! Kdyby tu byly aspoň něčí děti. Je to život. A já děti nemám. Nehnula bych se od nich, pořád bych si s nimi hrála.

Moc ráda si povídám s dětmi, jsou to přece andělé. *(Odmlčí se.)* Bývalo by lepší, kdybych umřela maličká. Dívala bych se z nebe na zem a ze všeho bych se těšila. Nebo bych si vylétla, kam by se mi zachtělo, byla bych neviditelná. Lítala bych si po polích, pěkně po větru od chrpy k chrpě jako motýl. *(Zamyslí se.)* Já vím, co udělám! Dám se do nějaké práce. Skočím si do krámu, nakoupím plátna a budu šít prádlo. Potom je rozdám chudákům, aby se za mě pomodlili. Pěkně si s Varvarou sednem k práci a uteče to, ani se nenadáme. A to už přijede Tiša.

Vstoupí VARVARA.

Devátý výstup

VARVARA *(si dává před zrcadlem na hlavu šátek):* Jdu ven, trochu se pobavit. Glaša nám ustele v besídce, maminka dovolila. V zahradě za malinama je branka, maminka ji zamyká a klíč schovává. Já jí ho sebrala a dala jsem tam jiný, aby nic nepoznala. Vem si ho, třeba ho budeš potřebovat. *(Podává jí klíč.)* Jestli ho uvidím, řeknu mu, ať přijde k brance.

KATEŘINA *(s hrůzou klíč odstrčí):* Nač? Ne, ne, co tě to napadá! Nechci ho!

VARVARA: Když ho nebudeš potřebovat ty, třeba se bude hodit mně. Jen si ho vezmi, však tě neukousne.

KATEŘINA: Co sis to vyvzpomněla, ženská hříšná, pokažená! Copak to jde? Víš, co to říkáš? Ty ses zbláznila!

VARVARA: Nemám ráda moc řečí. Ani nemám čas. Už musím letět.

Desátý výstup

KATEŘINA (*sama, klíč v ruce*): Co to dělá? Co ji to napadlo? Zbláznila se, ona se doopravdy zbláznila. Tak to je ta cesta do pekla, takhle vypadá. Zahodit ho. A hodně daleko. Do řeky, aby ho nikdo nikdy nenašel. Pálí mě v ruce jak řezavé uhlí. (*Zamyslí se, po chvíli.*) Tak takhle lidi hynou. Kdopak má v tom otroctví kousek radosti! Potom se divte, že člověka napadají šílené věci. Naskytne se příležitost – některá ženská je sotva ráda: vrhne se do ní po hlavě. Ale copak to jde jen tak bez rozmyšlení? Spadneš do neštěstí, ani nevíš jak. A potom se trap a naříkej celý život. Otroctví pak bude stokrát horší. (*MIČÍ.*) Hruža, hruža v něm žít! Kolika lidem ničí život! A nejhůř jsme na tom my, ženské. Třeba já. Žiju, tluču se a v dohledu ani světýlko. A nejspíš už nebude nikdy. Čím dál, tím je to horší. A teď mě ještě posedne tenhle hřích. (*Zamyslí se.*) Aspoň ta stará kdyby nebyla! Umořila mě... vidět to tu kvůli ní nemůžu. I zdi se mi zprotivily. (*V zamyšlení se dívá na klíč.*) Mám ho zahodit? Musím, to se ví, že musím. Jak se mi dostal do ruky? To pokušení! Ta zkáza! (*Zaposlouchá se.*) Někdo jde. Srdce se mi zastavilo. (*Schová klíč do kapsy.*) Ne...! Nikdo. Proč jsem se tak vylekala? A klíč jsem schovala... Ale co, ať tam je. Asi tam patří. Zřejmě to chce osud. Ostatně jakýpak hřích, když se na něho jednou podívám, aspoň z dálky. A i kdybych s ním nakrásně promluvila, co by na tom bylo? Ale jak to potom řeknu muži...? Měl mě vzít s sebou. Nechtěl. Třeba už taková příležitost nepřijde, co budu živa. Potom budu litovat: mělas možnost a propáslas ji. Ale co to říkám? Co si to nalhávám? Ať třeba umřu, já ho musím vidět! Před kým se to přetvařuju...? Zahodit klíč! Za nic na světě! Teď je můj... Ať se děje co chce, Borise uvidím! Už aby byla noc!

TŘETÍ DĚJSTVÍ

I

Ulice. Před vraty domu Kabanových. Lavička.

První výstup

KABANOVÁ a FEKLUŠA sedí na lavičce.

FEKLUŠA: Konec světa, matičko, konec světa, všechno tomu nasvědčuje. Copak u vás, tady je ještě ráj a klid. To jinde ve městech je učiněná Sodoma: rámus, pořád tam lidi běhají a pořád něco jezdí! Hemží se to, jeden sem, druhý tam, boží dopuštění.

KABANOVÁ: My nemáme kam spěchat, Feklušo, a tak si žijeme v klidu.

FEKLUŠA: Ba ne, matičko. U vás ve městě je klid a pokoj, že je tu tolik lidí, zrovna jako třeba vy, ozdobeno ctnostmi jako květinami. Z toho se dělá ten chládek a taková ta důstojnost. Když se to vezme, co je vlastně ten shon? Marnost je to. Třeba v té Moskvě: lidi běhají tam a zas zpátky a nikdo neví proč. A to je právě ta marnost. Posedla lidi a teď běhají jak posedlí. Takový člověk si myslí, že běhá za prací. Lítá, chudák, ani lidi už nepoznává. Najednou mu připadne, že ho jako někdo k sobě volá, a když tam přiběhne – nic, prázdno, mámení. A tak zas jde smutně po svých. Jinému se zase zdá, že dohání někoho známého. Každý, kdo nemá vlčí mlhu, vidí hned, že nikdo ne-

jde. Ale ten, jak ho honí marnost, si pořád myslí, že něco dohání. Ta marnost je vskutku jako mlha. Podívejte u vás. Večer jako když ho vymaluje a lidem se ani dvakrát nechce posedět si na zápraží. A v Moskvě? Samá tancovačka, trdlování, hry a veselice a v ulicích toho rachotu, halasu a úpění. Vždyť si to vezme, matičko, proč začali zapřahat ohnivého draka – zas jenom kvůli té rychlosti.

KABANOVÁ: Taky jsem slyšela, taky jsem slyšela.

FEKLUŠA: To já to viděla na vlastní oči. To se ví, ti posedlí nevidí nic, zdá se jim, že je to mašina, tak tomu taky říkají, ale já si dobře všimla, že má pracky a dělá takhle. (*Roztahuje prsty.*) A jak přitom skučí – to slyší taky jenom lidé spravedliví.

KABANOVÁ: Říkat se tomu může, jak chce, třeba mašina. Lidi jsou hloupí, co se jim namluví, tomu věří. Mě bys mohla ozlatit, nessedla bych na to.

FEKLUŠA: Kdepak, ani pomyšlení! Pánbůh s náma a zlý pryč! Nebo jsem vám měla v Moskvě vidění. Jdu takhle ráno, sotva začínalo svítat, a koukám, na jednom tom vysokánském domě stojí někdo na střeše, obličej jak uhel. Domyslíte si, kdo to byl. A rukama vám dělá, jako by něco sypal, ale nic nepadá. V tu chvíli jsem se dovtípila, že sype zlý bejlí a lidi se potom ve dne v tom shonu a marnosti nepodívají a seberou to. Proto potom tak běhají a každá ženská je hubená jako lunt, ne a ne pořádně ztloustnout. Jako by všichni něco ztratili, nebo jako když něco hledají. A vypadají tak smutně: až jich člověku přijde líto.

KABANOVÁ: Možné je všecko. Dnes aby se člověk nedivil už ničemu.

FEKLUŠA: Zlé časy, matičko, zlé časy na nás přišly. Už i ten čas se začíná zmenšovat.

KABANOVÁ: Jak to, zmenšovat?

FEKLUŠA: To víte, my si toho v té marnosti a v tom shonu nevšimneme. Ale učení lidé se všimli, že se čas začíná zkracovat. Jen si vzpomeňte, léto a zima se dřív táhly, konce nebraly. A teď to přeletí, ani se člověk nenaděje. Dny a hodiny jsou pořád jakoby stejné, ale čas se pro naše hříchy zkracuje a zkracuje. To říkají ti učení páni.

KABANOVÁ: A bude ještě hůř.

FEKLUŠA: Nedej Pánbůh, abychom se toho dočkali.

KABANOVÁ: Kdoví, třeba se dožijem.

Vstoupí DIKOJ.

Druhý výstup

KABANOVÁ: Copak se touláš tak pozdě?

DIKOJ: Rád bych věděl, kdo by mi to chtěl zakazovat.

KABANOVÁ: Kdo? Však on se někdo najde.

DIKOJ: Tak to zas pr. Mně nemá nikdo co poroučet. Tys tu ještě scházela. Kterýho čerta se mi tady...

KABANOVÁ: No, no, moc se nerozkřikuj. Na to si najdi někoho, kdo se nechá. Rozlít si to se mnou, to si dvakrát rozmyslíš. Jen si jdi po svých. Jdem domů, Feklušo. *(Vstane.)*

DIKOJ: Počkej, snad není tak zle. Nezlob se. Doma ti nic neuteče – ostatně máš barák, co by kamenem dohodil.

KABANOVÁ: Jestli máš něco na srdci, tak neřvi a mluv rozumně.

DIKOJ: Na srdci nemám nic, mám v hlavě.

KABANOVÁ: A to bys rád, abych tě za to pochválila?

DIKOJ: Ani abys mě chválila, ani abys nadávala. Jednoduše jsem se nadral a hotovo. Dokud se z toho nevyspím, nedá se nic dělat.

KABANOVÁ: Tak se seber a jdi spát.

DIKOJ: A kam mám jít, nevíš?

KABANOVÁ: Domů, to dá rozum.

DIKOJ: A co když se mi domů nechce?

KABANOVÁ: To bych ráda věděla proč.

DIKOJ: Protože mám doma vojnu.

KABANOVÁ: Prosím tě, kdo tam může válčit? Co já vím, válečník jsi jenom ty.

DIKOJ: No a? Co má být?

KABANOVÁ: Nic. Však se taky není čím chlubit. Co jsi živ, válčíš jenom se ženskýma.

DIKOJ: Taky si vyprošuju, aby poslouchaly jako hodiny. Já přeci nebudu poslouchat je!

KABANOVÁ: Já se nestačím divit. Taková síla lidí v domě a nikdo se ti jakživ nezavděčí.

DIKOJ: Ale. Koukejme se!

KABANOVÁ: Tak spust', co ode mne chceš?

DIKOJ: Víš co? Rozeber mě trochu. Aby mě přešel vztek. Ty mi v celém městě jediná umíš promluvit do duše.

KABANOVÁ: Běž, Feklušo, vyřid' doma, ať připraví svačinu.

FEKLUŠA odejde.

Pojďme dovnitř.

DIKOJ: Nepůjdu. Vevnitř je mi hůř.

KABANOVÁ: Copak tě tak rozčililo?

DIKOJ: Ale, začalo to hned ráno.

KABANOVÁ: Někdo po tobě chtěl peníze, vid'?

DIKOJ: Jako kdyby se smluvili, banda. Hned tenhle, hned tamhle a tak to šlo celý den.

KABANOVÁ: Asi měli proč.

DIKOJ: Já je chápu, ale co mám dělat, když mám takovou náтуру? Víím, že jim ty peníze dát musím – a zaboħa po dobrým nemůžu. To může být stokrát někdo můj kamarád, víím, že mu ty peníze patří – a jen si o ně přijde říct, v tu ránu si ho podám. Dám je, dám je, ale bez kraválu to nedokážu. Stačí, když někdo o penězích jenom pípne a ve mně se začne všechno vařit. Všechno se to ve mně začne vařit. V tu chvíli se necítím a zpražím člověka pro nic za nic.

KABANOVÁ: Nemáš nikoho nad sebou, to je ono. A tak se natřásáš.

DIKOJ: Ne, počkej, teď si poslechni, co mně se dějou za všelijaký pády. Jednou takhle o velikým postu se postím a d'as mi přistrčí chlápka z vesnice. Přišel si pro peníze, vozil mi dříví. Jako na potvoru mi padne do rány zrovna v takovou dobu. A já, to se ví, zhřešil: sjezdil jsem ho, jak zákon káže, div jsem mu jich pár nevrazil. To je halt má nešťastná nátura. Potom jsem ho prosil za odpuštění, k nohám jsem se mu klaněl, namouduši. Vidíš, co já mám s tou svou povahou za patálie. Tady na dvoře jsem se mu klaněl. Přede všemi, jak tam byli.

KABANOVÁ: Když ty se do toho vzteku vemlouváš schválně. To se mi na tom nelíbí.

DIKOJ: Jak to, schválně?

KABANOVÁ: Já si toho dobře všimla. Jen vidíš, že si ti někdo chce o něco říct, už letíš na některého ze svých lidí, aby ses dostal do ráže. Protože moc dobře víš, že takhle navztekaného se tě každý bojí a netroufne si něco po tobě chtít. Tak je to, kmotře.

DIKOJ: No, a co? Komupak není líto vlastních peněz?

Vejde GLAŠA.

GLAŠA: Račte prosím, svačina je na stole.

KABANOVÁ: Tak co, nestavíš se? Pojez, co Pánbůh dal.

DIKOJ: No, proč ne.

KABANOVÁ: Rač dál! *(Vybídne DIKÉHO, aby šel napřed, a jde za ním.)*

GLAŠA se postaví u vrat se založenýma rukama.

GLAŠA: Tak se mi zdá, že tamhle jde pan Boris. Že by za strýčkem? Nebo jen tak špacíruješ? Spíš jen tak špacíruje.

Vejde BORIS.

Třetí výstup

BORIS: Není u vás strýček?

GLAŠA: Je. Chcete mu něco?

BORIS: Poslali mě od nás, abych se po něm podíval. Ale když je u vás, jen ať si tam je, žádná shánka po něm nebude. Doma jsou rádi, že je pryč.

GLAŠA: Na toho by patřila naše hospodyně, ta by mu brzo zařála žílu. A já husa tady s váma stojím. Sbohem, pane Borisi. *(Odchází.)*

BORIS: Panebože. Aspoň na chvíličku kdybych ji zahlíd. Ale nejde to, sem smí do domu jenom zvaní. To je život. Oba jsme v jednom městě, skoro vedle sebe a vidím ji jednou za týden, a to ještě v kostele nebo po cestě, víc nic. Tady když se děvče vdá, jako by ji pochovali. *(Pauza.)* Radši kdybych ji neviděl vůbec, bylo by to lepší. Takhle ji člověk vidí jen tu a tam a ještě je kolem plno lidí. Je to jenom pro trápení. Už si sám se sebou neumím poradit. Jen si vyjdu trochu ven, za chvíli jsem tady u vrat. Proč sem vůbec chodím? Stejně ji nikdy neuvidím, ještě z toho budou řeči a zbytečně ji přivedu do neštěstí. To jsem se to dostal do pěkného hnízda. *(Odchází, proti němu jde KULIGIN.)*

KULIGIN: Na procházce, pane Borisi? Na procházce?

BORIS: Trochu jsem si vyšel, je dnes hezky.

KULIGIN: Tenhle čas je na procházky jako stvořený. Ticho, čistý vzduch, od Volhy voní louky, nebe jasné... Otevřela se nebe propast hvězdná. Bezpočet hvězd – a nebe bez dna. Pojďme se projít na nábřeží, není tam živé duše.

BORIS: Pojďme.

KULIGIN: Tak to u nás chodí, vašnosti. Udělají si na nábřeží promenádu a nikdo tam nepáchne. Jdou se projít jenom o svátcích a stejně se jen tváří, že se procházejí. Ve skutečnosti se jdou ukázat, jak se kdo vyparádil. Nejvýš tam potkáte nějakého opilého příručího, když se motá domů z hospody. A chudáci,

ti nemají na procházky kdy, pracují ve dne v noci. Za celou noc spí všeho všudy tři hodiny. A co dělají bohatí? Proč ti by se nešli projít a nadýchat čerstvého vzduchu, no řekněte. Ale kdepak. Ti už mají, vážený pane, dávno vrata na závoru a psy puštěné ze řetězu... A co byste řekl, že dělají? Nějakou práci nebo se modlí k Pánubohu? Chyba, vašnosti. Nezavírají se před zloději, ale aby se nevidělo, jak hryžou a dáví lidi ve vlastním domě a jak pijou krev rodině. A těch slz za těmi závory. Jakživ je nikdo neuvidí a neuslyší. Ale co vám to budu povídat, vidíte to podle sebe. A co je za těmi zámky černé zvrhlosti a ožralství. A všechno pod pokličkou, nikdo nic nevidí a neví – vidí to jenom Pánbůh. Kdo mě chce vidět, říkají, ať se na mě podívá venku mezi lidma, co se peče v rodině, po tom nikomu nic není. Na to mám zámky a závory a zlé psy. Prý rodina, to je tajnost. Ty tajnosti známe! Z těchhle tajností, vážený pane, je jednomu člověku hej a ostatní z nich vyjou hrůzou. A konečně, jaképak tajnosti? Kdo ty tajnosti nezná? Okrádají sirotky a příbuzné, synovce a domácí lidi utýrají, že se neodvážejí ani pípnout, co se v domě děje. A je po tajnostech. Ale Pánbůh s nimi. Jestlipak víte, kdo si u nás jediný vyrazí na procházku? Mládenci a děvčata. Ukradnou si hodinku dvě spánku a chodí ve dvou. Tady máte zrovna párek!

Objeví se KUDRJAŠ s VARVAROU. Líbají se.

BORIS: Líbají se.

KULIGIN: O to u nás není nouze.

KUDRJAŠ odejde, VARVARA si stoupne k vratům a dává BORISOVI znamení. BORIS jde k ní.

Čtvrtý výstup

KULIGIN: Nebudu překážet, půjdu napřed. Počkám na vás na ná-
břeží.

BORIS: Za chvíli jsem tam.

KULIGIN odejde.

VARVARA (*se zakryje šátkem*): Víš, kde je strž za Kabanovic zahra-
dou?

BORIS: Víím.

VARVARA: Přijď tam, ale hodně pozdě večer.

BORIS: Proč?

VARVARA: Hloupej. Přijď a uvidíš! A ted' už běž, Kuligin tě čeká.

BORIS odejde.

Nepoznal mě. At' si trošku láme hlavu. A Kateřina přicupe,
hlavu bych na to dala. (*Zajde do vrat.*)

II

Noc, strž, zarostlá křovím. Nahoře plot Kabanovic zahrady s brankou. Shora dolů cestička.

První výstup

KUDRJAŠ (*vejde s kytarou*): Nikdo. Nějak si dává na čas! No co, posedíme a počkáme. (*Sedne si na kámen.*) A z dlouhé chvíle se zazpíváme. (*Zpívá kozáckou píseň.*)

Po chvíli vejde BORIS.

Druhý výstup

KUDRJAŠ (*přestane zpívat*): A jej! Tichá voda a taky brousí za hol-kama.

BORIS: To jsi ty, Kudrjaši?

KUDRJAŠ: No jo, jak vidíte.

BORIS: Co tady děláš?

KUDRJAŠ: To víte, když jsem tady, nějakou tu prácičku tu budu mít. Jinak bych sem nešel. Ale kde vy se tady berete?

BORIS (*se rozhlíží*): Poslechni, Kudrjaši, já musím zůstat tady. A tobě je jedno, kde jsi, ne? Najdeš si jiné místo.

KUDRJAŠ: Tak to zas ne. Koukám, že vy jste tu poprvé, a já už tady mám vyseděný místečko a vyšlapanou cestičku. Jste mi moc milej, udělám pro vás, co budete chtít, ale na týhle pěšince se mi v noci vyhněte, ať se nestane nějaký malér.

BORIS: Co tě to napadá, Váňo?

KUDRJAŠ: Váňo sem, Váňo tam, a vy si chodíte po svých cestách. Najděte si tu holku a chod'te si, kde chcete, nikomu po tom nic není. Ale cizí nechte na pokoji! U nás na to nejsme zvyklí, mládenci by vám mohli zpřerážet hnáty. Sáhnout mi někdo na tu mou – nevím, co bych udělal. Chřtán bych mu prokous!

BORIS: Co se zlobíš, nemáš proč. Ve snu mě nenapadlo chtít ti přebrat děvče. Vůbec bych sem nešel, kdyby mi neřekli.

KUDRJAŠ: A kdo ti říkal?

BORIS: Bylo tma, nepoznal jsem ho. Zastavilo mě nějaké děvče a prý abych přišel právě sem, za Kabanovic zahradu, zrovna co je tahle cestička.

KUDRJAŠ: Co to mohlo být za děvče?

BORIS: Ty, Kudrjaši, můžu s tebou mluvit upřímně? Nevyzvoníš to?

KUDRJAŠ: Žádný strachy. Budu mlčet jako hrob.

BORIS: Nevyznám se tu, nevím, jak to u vás chodí, co je tady zvykem – zkrátka jde o tohle...

KUDRJAŠ: Do někoho jste se zamiloval.

BORIS: Zamiloval, Kudrjaši.

KUDRJAŠ: No bůže? V tomhle je u nás svoboda. Důvčata si chodí jak chtějí a s kým chtějí, rodiče jim do toho nemluví. Pod petlicí sedí jenom vdané.

BORIS: To je právě moje nešťestí.

KUDRJAŠ: Snad jste se nezamiloval do vdané?

BORIS: Zamiloval, Kudrjaši.

KUDRJAŠ: A sakra. Jestli vám smím radit, tak od toho dál.

BORIS: To se ti řekne. Tobě na tom třeba tolik nezáleží. Necháš jednu, namluvíš si jinou. To já nedokážu. Já když se jednou zamiluju...

KUDRJAŠ: Jenomže s takovou ji přivedete do hrobu.

BORIS: Pánbůh mě chraň! Pánbůh chraň a opatruj! Co tě to napadá, do hrobu! Nechci nic víc než ji někde uvidět.

KUDRJAŠ: Milej pane, kdo za sebe může ručit? A víte sám, co jsou tady za lidi. Sežerou ji, do hrobu ji přivedou.

BORIS: Prosím tě, to neříkej, nestraš mě.

KUDRJAŠ: A co ona? Má vás ráda?

BORIS: Nevím.

KUDRJAŠ: Viděli jste se vůbec někdy?

BORIS: Jenom jednou. Byl jsem u nich se strýčkem. Jinak se vidíme jenom v kostele a na promenádě. Kdybys věděl, jak ta se modlí. Usmívá se jako anděl a z tváře jako by ti jí šlo světlo.

KUDRJAŠ: Tak to bude mladá Kabanová, ne?

BORIS: Je. Je to ona.

KUDRJAŠ: Jo takhle! Tak to si dovoluju gratulovat!

BORIS: Jak to myslíš?

KUDRJAŠ: Docela obyčejně. Přece když vám vzkázala, abyste sem přišel, tak je všechno na nejlepší cestě!

BORIS: Ty myslíš, že to vzkázala ona?

KUDRJAŠ: Kdo jinej?

BORIS: Ty si děláš legaci. To není možné! *(Popadne se za hlavu.)*

KUDRJAŠ: Co je vám?

BORIS: Já se zblázním radostí.

KUDRJAŠ: To byste měl z čeho. Hlavně koukejte, ať do něčeho nevletíte a taky ji ať nedostanete do maléru. Muže má troubu, to je pravda, ale tchyně je bestie.

Z branky vyjde VARVARA.

Třetí výstup

VARVARA zpívá veselou písničku. KUDRJAŠ odpovídá další slokou, hvízdá.

VARVARA (*sejde po cestičce, zahalí si tvář šátkem, přistoupí k BORISOVI*): Počkej tady. Přijde překvapení (*KUDRJAŠOVI*.) Jdeme k Volze.

KUDRJAŠ: Tobě to taky trvá. Ještě aby na vás člověk čekal. Víš, že to nemám rád.

VARVARA ho obejmě kolem pasu. Odchází.

BORIS: Jako by se mi to všechno zdálo! Noc, písňě, dostaveníčka. Jdou si a vedou se kolem pasu. Přijde mi to tak nové, hezké, veselé! A já už taky na cosi čekám! Jenom nevím na co, ani představit si to nedovedu! Srdce mi tlučě a všecko se ve mně třese. Zaboha mě teď nenapadne, co jí řeknu – já se snad zalknou, kolena se mi podlamujou. A to srdce jak mi začne bláznit, není k zastavení. Tady jde.

KATEŘINA sestupuje pomalu po cestičce. Má na sobě velký bílý šátek, klopí oči.

Jste to vy, Kateřino?

KATEŘINA neodpovídá.

Kdybyste věděla, jak vás mám rád! (*Chce ji uchopit za ruku.*)

KATEŘINA (*vylekaná, oči má stále ještě sklopené*): Nedotýkej se mě, slyšíš, nedotýkej se mě!

BORIS: Nezlobte se!

KATEŘINA: Jdi pryč, slyšíš? Jdi ode mě pryč, jsi ďábel, proklatec! Víš ty, že ten hřích neodmodlím, do smrti mi ho Pánbůh neodpustí! Jako kámen na mně bude ležet, jako kámen!

BORIS: Neodhánějte mě!

KATEŘINA: Proč jsi přišel? Proč jsi přišel? Zahubit mě! Vždyť jsem vdaná, do smrti musím žít s mužem!

BORIS: Sama jste přece vzkázala...

KATEŘINA: Pochop to, slyšíš, ty mučiteli, do smrti!

BORIS: Já vás neměl nikdy potkat!

KATEŘINA (*rozčílenu*): Víš, co si chystám? Víš, kde skončím?

BORIS: Uklidněte se! (*Vezme ji za ruku.*) Sedněte si.

KATEŘINA: Proč mě chceš zničit?

BORIS: Jak bych mohl chtít něco takového, když vás miluju víc než všechno na světě, víc než sám sebe!

KATEŘINA: Ne, ne! Zničilš mě.

BORIS: Copak jsem nějaký darebák?

KATEŘINA (*kroutí hlavou*): Zničilš mě, zničil, zničil!

BORIS: Pánbůh ví, že bych radši zašel sám.

KATEŘINA: Copak mě neničíš, když utíkám z domu a běhám po nocích za tebou?

BORIS: Byla to vaše vůle.

KATEŘINA: Nemám žádnou vůli. Kdybych měla vlastní vůli, nešla bych za tebou *(Zdvihne oči, podívá se na BORISE.)*

Chvilka mlčení.

Teď je nade mnou tvoje vůle, copak to nevidíš? *(Vrhne se mu kolem krku.)*

BORIS *(ji obejmě):* Živote můj!

KATEŘINA: Víš co? Teď se ti mi najednou zachtělo umřít!

BORIS: Proč umírat, když je nám spolu tak dobře?

KATEŘINA: Ne, já živa nebudu. Vím to.

BORIS: Nemluv tak, prosím tě, netrap mě.

KATEŘINA: Ty jsi na tom dobře, ty jsi volný jako pták, ale já...

BORIS: Vždyť se o naší lásce nikdo nedoví. Copak by mi tě nebylo líto?

KATEŘINA: Co mě má kdo litovat – sama jsem to chtěla. Nelituj mě, znič si mě! Ať to každý ví, ať to vidí, co dělám! *(Obemě)*

BORISE.) Když jsem se kvůli tobě nezalekla hříchu, co bych se bála lidského soudu? Říká se, že někdy je to úleva, když si člověk nějaký hřích odpyká tady, na zemi.

BORIS: Co na to teď budeme myslet, když je nám tak dobře?

KATEŘINA: Máš pravdu. Natrápím se a napláču se ještě dost.

BORIS: A já už dostal strach, že mě zaženeš.

KATEŘINA (*se usměje*): Já že tě zaženu? Co tě to napadlo. Já s mým srdcem! Kdybys nepřišel, byla bych se snad za tebou rozběhla sama.

BORIS: Já to nevěděl, že mě máš ráda.

KATEŘINA: Už dávno. Přijel jsi k nám jako pro hřích. Jen jsem tě uviděla, už jsem byla ztracená. Snad kdybys na mě byl zakýval hned poprvé, co jsme se uviděli, byla bych za tebou šla. Kdybys byl šel na konec světa, byla bych šla za tebou, ani bych se neohlídla.

BORIS: Jak dlouho bude tvůj muž pryč?

KATEŘINA: Čtrnáct dní.

BORIS: Ó já, to si užijem!

KATEŘINA: Užijeme si. A pak... (*Zamyslí se.*) Jestli mě zamknou doma, bude to má smrt. Ale jestli mě nezamknou, já už si najdu příležitost jak tě uvidět!

Vejde KUDRJAŠ a VARVARA.

Čtvrtý výstup

VARVARA: Tak co, domluvili jste se?

KATEŘINA schovává tvář na BORISOVÝCH prsou.

BORIS: Domluvili.

VARVARA: Tak se ještě jděte projít, počkáme na vás. Kdyby něco, Varja by zavolala.

BORIS s KATEŘINOU odcházejí, KUDRJAŠ a VARVARA se usadí na kámen.

KUDRJAŠ: To byl ale nápad, s tou brankou do zahrady. Pro našince jako dělanej.

VARVARA: To všechno já.

KUDRJAŠ: Chytrá hlavička. Ale co matka? Nepřijde vám na to?

VARVARA: Kdepak. Ve snu ji to nenapadne.

KUDRJAŠ: A co když přece jenom?

VARVARA: Zvečera spí jako zabitá. Takhle k ránu, to se probouzí.

KUDRJAŠ: Kdo se v tom má vyznat. Nějakej čert ji ponoukne a je na nohou.

VARVARA: No bože. Branka ze dvora do zahrady je zavřená zevnitř ze zahrady. Chvilku bude klepat, a když se neozveme, nechá

toho. A ráno řekneme, že jsme tvrdě spaly a nic jsme neslyšely. Navíc hlídá Glaša. Kdyby něco, hned by se ozvala. Každý špás něco stojí. To víš, že máme vítr. Než se člověk ohlídně, už je zle.

KUDRJAŠ zahraje několik akordů. VARVARA se mu opře o rameno. KUDRJAŠ potichu hraje, jako by si toho nevšiml.

(Zívá.) Kolikpak může být hodin?

KUDRJAŠ: Jedna.

VARVARA: Jak to můžeš vědět?

KUDRJAŠ: Před chvilkou ji hlídač odklepal.

VARVARA *(zívá):* Tak už musíme. Houkni na ně. Zejtra přijdem dřív a zůstaneme dýl.

KUDRJAŠ *(zahvízdá a hlasitě zazpívá):* Jde se domů, jde se spát. A já domů nepudu...

BORIS *(za scénou):* Už jdu!

VARVARA *(vstane):* Tak pa, dobrou noc. *(Zívne a políbí ho chladně, jako starého známého.)* Zejtra koukejte přijít dřív. *(Dívá se směrem, kudy odešli BORIS s KATEŘINOU.)* To je nějakýho loučení, jako když se rozcházíte navěky. Zejtra se uvidíte. *(Zívne a protáhne se.)*

Přiběhne KATEŘINA a za ní BORIS.

Pátý výstup

KATEŘINA (*VARVAŘE*): Pojd' už, dělej!

Jdou vzhůru po pěšince.

KATEŘINA (*se otočí*): Sbohem!

BORIS: Zítra na shledanou!

KATEŘINA: Na shledanou. Řekneš mi, co se ti zdálo. (*Přistoupí k brance.*)

BORIS: Určitě!

VARVARA stojí u branky, zpívá veselou písničku, pak pomalu zachází. KUDRJAŠ jí odpovídá další slokou.

ČTVRTÉ DĚJSTVÍ

V popředí úzké podloubí s klenbami starobylé stavby, která se pomalu začíná rozpadat. Tu a tam tráva. V pozadí břeh a výhled na Volhu.

První výstup

Za podloubím se prochází několik obyvatel městečka, muži i ženy.

PRVNÍ: Začíná krápat, aby se nepřihnala bouřka.

DRUHÝ: Za chvíli je tady.

PRVNÍ: Ještě že se máme kam schovat. *(Vstoupí pod klenbu.)*

ŽENA: Těch lidí, co je dnes na promenádě. No jo, svátek. Všechno je to venku. Kupecký paničky – jak se nastrojily.

PRVNÍ: Někam se poschovávají.

DRUHÝ: Za chvíli tady nebude k hnutí.

PRVNÍ *(si prohlíží stěny):* Vidíš, kdysi tady byly malby. Kousky jsou ještě vidět.

DRUHÝ: To se ví, že tu byly malby. Teď to zpustlo, všechno se rozpadá a zarůstá. Od toho ohně už to neopravili. Ty ten oheň ani nepamatuješ, to už je dobřech čtyřicet let.

PRVNÍ: Copak to tam asi bylo namalovaný? Vůbec už se to nepoznává.

DRUHÝ: Peklo. Peklo a plameny pekelné.

PRVNÍ: No jo.

DRUHÝ: A do toho pekla jedou lidi všelikého postavení.

PRVNÍ: No jo, teď mi to dochází.

DRUHÝ: I všelijakých hodností.

PRVNÍ: Černoši taky?

DRUHÝ: Černoši taky

PRVNÍ: A copak je tadyhle to?

DRUHÝ: To? To je zkáza Litvy. Bitva, vidíš? Jak naši bojovali s Litvou.

PRVNÍ: A co je ta Litva?

DRUHÝ: No Litva. Litva je Litva.

PRVNÍ: A já ti jednou slyšel, že na nás ta Litva spadla z nebe.

DRUHÝ: To ti nepovím. Když z nebe, tak z nebe.

ŽENA: Bodejt' že z nebe. To ví každěj. A kde se s tou Litvou bojovalo, všude tam na památku nasypali mohyly.

PRVNÍ: No právě. Přesně tak to bylo.

Přichází DIKOJ, za ním KULIGIN bez čepice. Všichni zdvořile zdraví a tváří se uctivě.

Druhý výstup

DIKOJ: Brr! Jsem zmoklej jako slepice! (*KULIGINOVI.*) A ty už dej pokoj! Jdi se po svých. (*Zlostně.*) Hlupáku!

KULIGIN: Slovnosti, ale bylo by to k všeobecnému prospěchu!

DIKOJ: Plav, plav! Jakejpak prospěch! Kdo je na ten tvůj prospěch zvědavej?

KULIGIN: Třeba zrovna vám by se to hodilo, slovnosti. Mohlo by se to postavit třeba tady, na nábřeží, někde na volném místě. Co by to stálo? Skoro nic. Kamenný sloupek (*ukazuje rukama velikost každé věci*), měděná destička, takováhle do kruhu, a na tu přijde tyčka. Docela obyčejná rovná tyč. (*Ukazuje gestem.*) Dal bych to všechno dohromady, i číslice bych vyřezal, všechno sám. No a pak, slovnosti, když se půjdete projít vy nebo kdokoli jiný, jednoduše přistoupíte a hned vidíte, kolik je hodin. Je tady takové báječné místo, vyhlídka, a pořád je tu nějak prázdko. Taky tu máme, slovnosti, každou chvíli nějaké cizí lidi, jezdí se podívat na Volhu, marná sláva, byla by to okrasa, potěšení pro oči.

DIKOJ: Co za mnou pořád lezeš s každou pitomostí! Třeba nemám vůbec náladu s tebou mluvit. Nejdřív se máš vždycky zeptat, tatrmáne, jestli má vůbec náladu se s tebou bavit. Pásl jsem snad s tebou krávy? To sis vymyslel důležitou věc! Strká mi rypák do ksichtu a hrne se s vejkladama.

KULIGIN: Kdyby šlo o mě, prosím, to bych si to vynadání zasloužil. Jenže tohle je pro blaho celého města. A co je to nějakých deset rublů, když jde o obecný prospěch! Víc to stát nebude.

DIKOJ: Víím já, jestli je nechceš ukrást?

KULIGIN: Když tomu chci věnovat svou vlastní práci, co bych kradl, slovnosti? Ostatně mě tady každý zná, nikdo o mně neřekne křivého slova.

DIKOJ: Pro mě, ať si tě znají. Já tě znát nechci.

KULIGIN: Proč ráčíte ubližovat čestnému člověku?

DIKOJ: Tobě budu skládat účty! Neskládám je jinším pánům, než jsi ty. Myslím si to o tobě a nikomu po tom nic není. Pro někoho můžeš být poctivec od kosti a pro mě jsi lotr a hotovo. Když sis o to říkal, tak si poslechni. Říkám, že jsi lotr a basta. Nechceš mě za to náhodou udat? Tak si pamatuj, že jsi červ. Když se mi zachce, ušetřím tě, a když se mi zachce, tak tě zašlápnu.

KULIGIN: Pánbůh s váma, vašnosti. Jsem malý člověk, ublížit mi není žádný kumšt. Ale račte si pamatovat: Poctivého si važ, i když v hadrech chodí!

DIKOJ: Tak ty si ještě dovoluješ? Dej si pozor!

KULIGIN: Nic si nedovoluju, vašnosti. Říkám vám to proto, že vás třeba někdy napadne udělat něco pro město. Máte všechny možnosti, stačí trochu dobré vůle. Třeba zrovna teď: bouřky jsou u nás co chvilí a hromosvody si nepořídíme.

DIKOJ (*zpupně*): Marnost!

KULIGIN: Jaká marnost, když už je to dávno vyzkoušeno.

DIKOJ: Jaképak, prosím tě, hromosvody?

KULIGIN: Ocelové.

DIKOJ (*se vzteká*): No ne! A copak ještě?

KULIGIN: Ocelové tyče!

DIKOJ (*zuří čím dál víc*): Tyče! Tyče! Tyče! To už jsem slyšel, tatrmane. Dál, ptám se tě. Tyče, a co dál?

KULIGIN: To je všechno.

DIKOJ: Ted' mi řekni, co je podle tebe bouřka!

KULIGIN: Elektřina.

DIKOJ (*dupne*): Jakápak elektřina? Pak že nejsi raubíř! Bouře je na nás za trest sesílána, abychom pocítili trestající vůli – a ty proti ní chceš vystrkovat ty svoje klacky a rožně! To jsi Tatar nebo co? Jsi Tatar? No tak, bude to? Jsi Tatar nebo ne?

KULIGIN: Ale slovuťnosti, sám Děřžavin přece říkal:
Tělem svým v prach se obrátím,
rozumem hromy ukrotím!

DIKOJ: Za tohle tě poslat ke starostovi, ten by si tě podal! Poslechněte si lidi, co to tady mele!

KULIGIN: Co dělat, musím být zticha. Ale až budu mít milion, to si pak řeknu svoje. *(Mávne rukou a odejde.)*

DIKOJ: To ho chceš někomu ukrást, co? Chyťte ho, podvodníka! S takovou bandou žít, to aby byl člověk anděl! *(Lidem okolo.)* Všichni jste stejná pakáž, dožerete člověka, že zhřeší, ani neví jak! Já se dnes nechtěl zlobit, ne, chlap přijde jako naschvál a navzteká mě. Aby ho čert vzal! *(Zlostně.)* Tak co, přestalo pršet nebo ne?

PRVNÍ: Vypadá to, že přestalo.

DIKOJ: Vypadá to. Seber se, troubo, a jdi se podívat. Vypadá to!

PRVNÍ *(vyjde zpod podloubí):* Přestalo!

DIKOJ odejde, za ním všichni ostatní. Scéna je chvíli prázdná. Pod podloubí vklouzne VARVARA, schová se a vyhlíží.

Třetí výstup

VARVARA: Zdá se, že je to on.

V pozadí scény přejde BORIS.

Pssst!

BORIS se otočí.

Pojď sem. *(Kývá na něho rukou.)*

BORIS jde k ní.

Co máme dělat s Kateřinou?

BORIS: Co se děje?

VARVARA: Hrůza a neštěstí. Víš, že jí přijel muž? Nikdo ho nečekal a najednou je tady.

BORIS: Ne, nevěděl jsem to.

VARVARA: Vypadá, jako by zešílela.

BORIS: Tak jsem si užil všeho všudy deset dní. Už ji nevidím.

VARVARA: Co jsi to za člověka? Poslouchej mě! Celá se třese, jako by ji rozrážela zimnice! Je bledá, běhá z kouta do kouta, jako by něco hledala. A oči má jak šílená. Tuhle ráno začala plakat, celým tělem jí to škubalo! Kristepane, co s ní mám dělat?

BORIS: Třeba ji to přejde.

VARVARA: To se mi nezdá. Na muže se ani nepodívá. Neodvažuje se. Maminka si toho všimla, chodí a kouká po ní jako zmije. To jí ještě přidává. Prostě hrůza se na ni podívat. A taky začínám mít strach.

BORIS: Čeho se bojíš?

VARVARA: Ty ji neznáš! Je to divná ženská. Kdoví, co se jí může vylíhnout v hlavě. Aby něco nevyvedla, ta je schopna všeho...

BORIS: Panebože, ale co teď? Promluv si s ní pořádně! Copak se jí nedá domluvit?

VARVARA: Zkoušela jsem to. Nechce o ničem slyšet. Radši se jí vyhnout.

BORIS: A co myslíš, že by mohla udělat?

VARVARA: Co? Svalí se mužovi k nohám a všechno mu řekne. Toho se bojím nejvíc.

BORIS *(se zděsí)*: To že by udělala?

VARVARA: Ta je schopna všeho.

BORIS: Kde je teď?

VARVARA: Šla s mužem na promenádu a maminka s nima. Běž tam taky, jestli chceš. Nebo radši nechod', nebo ji to vezme ještě hůř.

V dálce zahřmí.

Že by bouřka? *(Vyhlédne ven.)* A už zas leje. Všechno se to hrne sem. Schovej se tam někde vzadu – já zůstanu tady, aby nebyly řeči.

Vejde několik mužů a žen.

Čtvrtý výstup

PRVNÍ: Panička má z té bouřky asi pořádně nahnáno, že se tak utíká schovat.

ŽENA: Kam se člověk schová? Co je komu souzeno, tomu neuteče.

KATEŘINA (*doběhne*): Ach, Varvaro! (*Chytí ji za ruku a křečovitě ji svírá.*)

VARAVARA: No tak, copak je?

KATEŘINA: To bude má smrt!

VARAVARA: Vzpamatuj se! Seber se!

KATEŘINA: Ne, nejde to. Nemůžu už nic. Strašně mě bolí srdce.

KABANOVÁ (*vstoupí pod podloubí*): To je právě ono. Člověk musí žít tak, aby byl vždycky na všechno připraven. Pak se nemá čeho bát.

TICHON: Ale maminko, jaképak může mít zvláštní hříchy? Má stejné jako my všichni. Je prostě taková, bojí se bouřky odmalička.

KABANOVÁ: Jak to můžeš vědět? Cizí duše je temnota.

TICHON (*žertuje*): Ledaže by něco, když jsem tady nebyl, ale když jsem tu byl, co já vím, tak nic.

KABANOVÁ: Třeba když jsi tu nebyl.

TICHON (*žertem*): Slyšíš, Káto? Radši se hezky přiznej, jestli jsi zhřešila. Na mě si nepřijdeš, přede mnou nic neutajíš. Já vím všechno!

KATEŘINA (*se dívá TICHONNOVI do očí*): Miláčku!

VARVARA: Dáš jí pokoj? Copak nevidíš, že je jí stejně těžko? Ještě ty si přisazuj!

Z davu vyjde BORIS a pozdraví TICHONA.

KATEŘINA (*vykřikne*): Ach!

TICHON: Co ses tak vylekala? Myslelas, že je to někdo cizí? To je můj známý. Co strýček? Zdráv?

BORIS: Chválabohu.

KATEŘINA (*VARVAŘE*): Co po mně ještě chce...? Copak mu nestačí, že se tak trápím? (*Přikloní se k VARVAŘE a vzlyká.*)

VARVARA (*nahlas, aby matka slyšela*): Nevíme, kde nám hlava stojí, nemůžem si s ní sami poradit, a ještě dolízejí cizí lidi. (*Dá BORISOVI znamení.*)

BORIS odejde až k východu.

KULIGIN (*vystoupí doprostřed*): Prosím vás, lidi, čeho se bojíte? Každá travička, každá kytka se raduje a my se schováváme a třeseme jako před neštěstím. Bouřka zabíjí! Jakápak bouřka! Dobrodiní je to! Ano, dobrodiní! Pro vás je všechno bouřka. Objeví se severní zář, měli byste z toho mít radost a žasnout nad moudrým řádem přírody: Hle, od půlnoci záře vstává. A vy se děsíte a vymýšlíte si, že je to znamení války nebo moru. Nebo když přijde kometa – já se na ni dívám jako uhranutý. Nádhera! Hvězdy už jsou okoukané a najednou něco nového: tak bych se díval a měl bych radost. A vy se bojíte pohlédnout na nebe, celí se klepete! Ze všeho jste si nadělali strašáky. Lidi, lidi. Podívejte se, já se nebojím. Pojďme, pane.

BORIS: Pojďme. Tady je to horší.

Pátý výstup

KABANOVÁ: Rozumbrada. Co se člověk nedoví. To jsou mi časy. Najednou je plno kdovíjakých učitelů. Když tohle říká dědek, čeho se může člověk dočkat od mladých?

ŽENA: To se to zatáhlo. Jako když přikryje nebe čepicí.

PRVNÍ: Koukni se, kamaráde, jak se ten mrak kroutí. Jako když se v něm hejbe něco živýho. A leze rovnou na nás. Leze a leze jak živej!

DRUHÝ: Vzpomeň se na mý slova, že tahle bouřka nemine jenom tak. Říkám ti to, dej na mě. Bud' někoho zabije, nebo shoří dům – uvidíš. Jen se podívej, co je to za divnou barvu!

KATEŘINA: Co to říkají? Že bouřka někoho zabije.

TICHON: Plácají, co jim slina na jazyk přinese.

KABANOVÁ: Nesud' lidi starší, než jsi sám. Pobrali víc rozumu než ty. Vyznají se ve všech znameních. Ti nemluví nikdy jen tak do větru.

KATEŘINA: Tišo, já vím, koho ta bouřka zabije.

VARVARA (*KATEŘINĚ, potichu*): Budeš zticha!

KABANOVÁ: Jak to můžeš vědět?

KATEŘINA: Mě zabije. Potom se za mě pomodlete.

Vejde STARÁ PANÍ s LOKAJI, KATEŘINA vykřikne a schovává se.

Šestý výstup

STARÁ PANÍ: Co se schováváš? Jen se neschovávej! Bojíš se, co? Umírat se ti nechce? Ještě by sis tu ráda pobyla! Bodejť ne, taková krásavice! Cha-cha-cha! Krása! Radši se pomodli, aby ti ji Pánbůh vzal! Krása, to je přece naše zkáza! Sebe zahubíš, lidi svedeš a zblázníš – pak se těš z té své krásy! Těch lidí, co kvůli tobě propadnou hříchu! Větroplaši se vyzývají na souboje, šavlemi do sebe píchají! Je to veselé, co? Staří pobožní dědci zapomínají na smrt, svádí je krása! A kdo se z toho bude zodpovídat? Ty se budeš za všechno zodpovídat. Do tůně radši s krásou! A honem, honem!

KATEŘINA se schovává.

Blázne, kam se schováváš? Bohu stejně neutečeš! Všichni budete hořet v plameni pekelném! *(Odchází.)*

KATEŘINA: Ach, umírám!

VARVARA: Prosím tě, co se tak mučíš? Postav se tady kousek dál a pomodli se, uleví se ti.

KATEŘINA *(se postaví ke zdi, klesne na kolena a potom rychle vstane):* Ach! Peklo! Peklo! Plameny pekelné!

TICHON, KABANOVÁ a VARVARA ji obklopi.

Srdce mi puklo! Už to nevydržím! Maminko! Tichone! Zhřešila jsem před Bohem a před vámi! Přísahala jsem ti, že se na nikoho ani nepodívám, až budeš pryč. Pamatuješ? Pamatuješ? A víš, co jsem dělala, já prostopášná ženská, když jsi tu nebyl? Hned první noc jsem utekla z domu...

TICHON (*celý zmatený, v slzách, tahá ji za rukáv*): Mlč, nemluv, mlč!
Co to děláš? Je tady maminka!

KABANOVÁ (*přísně*): Jen mluv, když jsi začala.

KATEŘINA: A celých deset nocí jsem ti byla nevěrná... (*Vzlyká.*)

TICHON ji chce obejmout.

KABANOVÁ: Nech ji! S kým?

VARVARA: Lže, lže, sama neví, co říká!

KABANOVÁ: Ty mlč! Tak takhle je to! S kým? Bude to?

KATEŘINA: S Borisem.

Zahřmí.

Ach! (Omdlí a padne TICHONovi do náručí.)

KABANOVÁ: Tak co, synáčku? Kam vede svoboda? Když jsem ti to říkala, nechtěl jsi mě poslechnout. Teď ses dočkal!

PÁTÉ DĚJSTVÍ

Dekorace jako v prvním dějství. Stmívá se.

První výstup

KULIGIN (*zpívá*):

Tmou zahalil se nebes majestát

a všichni lidé v míru šli spát...

(*Uvidí KABANOVA.*) Dobrý večer, vašnosti! Kampak, daleko?

TICHON: Domů. Už jsi slyšel, co se u nás stalo? Celá rodina je vzhůru nohama.

KULIGIN: Slyšel jsem, vašnosti, slyšel.

TICHON: Jel jsem do Moskvy, víš? Před odjezdem mi maminka dělala kázání, mluvila do mě, co smím a co nesmím a já, jen jsem byl z domu, hned jsem začal vyvádět. Byl jsem strašně rád, že jsem se na chvíli dostal na svobodu. Pil jsem celou cestu, pil jsem v Moskvě, no flámoval jsem, darmo mluvit. Abych si to za celý rok vynahradil. Na domov jsem si nevzpomněl ani jednou. A i kdybych si býval vzpomněl, nenapadlo by mi lámat si hlavu, co se tady děje. Slyšels o tom?

KULIGIN: Slyšel.

TICHON: Já jsem teď nešťastný člověk, kamaráde. Pro nic za nic mám zpackaný život.

KULIGIN: Máte tuze zlou matku.

KABANOV: Však taky za všechno může ona. Ale řekni mi, prosím tě, proč já mám mít zkažený život? Stavil jsem se tuhle u Dikého, no, napili jsme se. Myslel jsem si, že to bude lepší. Ale ne, bylo to ještě horší! Co mi to ta žena udělala? Nic horšího už nemohla...

KULIGIN: Těžká věc, pane. Těžko vás rozsuzovat.

TICHON: Počkej. Je to to nejhorší z nejhoršího! Zabít ji za to je málo. Maminka to říká: zaživa ji zakopat do země. To je pro ni trest. Ale já ji mám rád. I prstem se jí dotknout je mi líto. Trochu jsem ji ztloukl, ale stejně jenom že to chtěla maminka. Nemůžu to vidět, jak se trápí, chápeš to? Maminka by ji nejradši zaživa snědla a ona chodí jako stín a neodpovídá. Jenom pláče a ztrácí se, taje jako vosk. A mně to může srdce utrhnout.

KULIGIN: Měl byste to nějak urovnat. Měl byste jí odpustit a nikdy jí to nepřipomínat. Taky asi nebudete bez hříchu!

TICHON: Bodejť, to víš, že ne.

KULIGIN: Ale to byste jí neměl vyčítat, ani když se napijete. Byla by vám dobrá žena, vašnosti. Lepší než každá jiná.

TICHON: Ty tomu nechceš rozumět, Kuligine. Copak já, já bych byl zticha. Ale maminka... copak s tou je nějaká řeč...?

KULIGIN: Už byste měl jednou začít žít podle vlastního rozumu.

TICHON: Co mám dělat? Mám se rozkrájet? Prý žádný svůj rozum nemám. To abych žil do smrti podle cizího. Ale já se jednou

dožeru a začnu pít, až už mně toho rozumu nezbude ani špetka. Ať si mě pak maminka chová na klíně jako blbečka.

KULIGIN: Ach, vašnosti, jsou to věci, jsou to věci! A co Boris, vašnosti?

TICHON: Ten půjde, darebák, do Ťachty k Číňanům. Strejček ho tam posílá k jednomu známému na tři roky do kanceláře.

KULIGIN: A co on?

TICHON: Taky neví kudy kam, pláče. Tuhle jsme se na něho vrhli se strejčkem, nadáváme mu, až se hory zelenají a on mlčí. Jak nějaké divoké zvíře. Prej se mnou si dělejte, co chcete, jenom ji nemučte. Taky je mu jí líto.

KULIGIN: Je to hodný člověk.

TICHON: Už má sbaleno, i vůz už čeká. Popadl ho hrozný stesk. Vidím, že by se rád rozloučil. Ale to víš, to si piš. Už by mu to mělo stačit. Je to přece můj nepřítel. Rozčtvrtit by ho měli, aby věděl...

KULIGIN: Nepřátelům se má odpouštět, pane.

TICHON: Jdi a řekni to mamince. Uvidíš, co ti na to poví. Jo. Kuligine, tak se nám rozbila celá rodina. Jako bychom ani nebyli příbuzní, ale nepřátelé. Na Varvaru si maminka zasedla a vrtala do ní tak dlouho, až to holka nevydržela a pryč – sebrala se a utekla.

KULIGIN: Kam utekla?

TICHON: Bůhví. Prý zmizela s Kudrjašem, po tom taky jako by se zem slehla. Ale to se nedá zapřít, že utekla kvůli mamince, protože ji začala teprat a zamykat. Varvara jí říkala: Nezamykejte mě, špatně to dopadne! A taky jo. Co já mám teď dělat, řekni, Kuligine? Jak mám teď žít? Doma se mi všechno zprotivilo, před lidma se stydím, jak začnu něco dělat, práce mi padá z rukou. Jako třeba teď. Jdu domů. Myslíš, že z toho mám radost?

Přichází GLAŠA.

GLAŠA: Hospodáři, je zle!

TICHON: Co zas?

GLAŠA: Něco se stalo doma.

TICHON: Panebože, kdy už to přestane? Mluv, co se stalo?

GLAŠA: Vaše žena...

TICHON: Co je s ní? Umřela?

GLAŠA: Ne. Někam se ztratila a nikde ji nemůžeme najít. Lítáme, hledáme – a nikde!

TICHON: Kuligine, musím běžet. Jdu ji hledat. Víš, čeho se bojím? Aby si z toho trápení něco neudělala. Jak ta se trápí, bože, jak ta se trápí. Srdce v člověku usedá, když se na ni dívá. Proč jste ji nehlídali? Jak je to dávno, co odešla?

GLAŠA: Před chvíličkou. Naše chyba, že jsme ji neuhlídali. Ale copak u ní můžem pořád stát? (*Odchází.*)

TICHON: Pojdme taky, Kuligine.

Odcházejí. Jevišťe je chvíli prázdné. Z opačné strany vyjde KATEŘINA a pomalu přechází po jevišti.

Druhý výstup

KATEŘINA (*sama*): Nikde a nikde. Co teď chudák dělá? Jenom rozloučit bych se s ním chtěla... a pak třeba umřít. Proč já ho přivedla do neštěstí? Mně z toho přece není líp. Sama jsem měla zahynout. Takhle jsem zahubila sebe, zahubila jsem jeho, já žiju v hanbě a on ve věčné potupě. Ano. Já v hanbě a on ve věčné potupě. (*Mlčí.*) Kdybych si tak mohla vzpomenout, co mi všechno říkal? Jak mě litoval. To mi to říkal za slova! (*Chytí se za hlavu.*) Nevím. Všechno jsem zapoměla. Ty noci, jenom ty noci kdyby nebyly! Všichni jdou spát, já jdu taky, všichni jdou lehko – a já jako do hrobu. Ta hrůza, co na mě jde ve tmě! Najednou něco začne šumět a slyším zpěv, jako když někoho pochovávají. Ale všechno tak potichoučku, někde daleko ode mne, sotva to slyším... Potom ta radost, když přijde světlo! Ale nechce se mi vstát: stejné tváře, stejné řeči, stejná trýzeň. Co se tak na mě dívají? Proč mě nezabijou? Proč mě nechali tak? Dřív prý se zabíjelo. Měli by mě vzít a hodit do Volhy, byla bych ráda. Prý: kdybychom tě zabili, smyla bys ze sebe hřích – jen žij a muč se! Co já už se namučila! Jak dlouho to ještě bude trvat? Pro co mám teď žít? Kvůli čemu? Nic nechci, nic mě netěší, ani ten boží svět ne. A smrt nejde. Volám ji a ona nejde. Ať se podívám kam chci, ať slyším co chci – ze všeho mám jenom tadyhle (*ukáže na srdce*) bolest. Snad kdybych mohla žít s ním, třeba by se mi radost vrátila... Ale co, teď už je to jedno, stejně už jsem svou duši ztratila. Jak mně se

po něm stejská! Bože, jak se mně po něm stejská. Když už tě nemůžu vidět, aspoň ať ty mě uslyšíš na tu dálku! Větre, větre, vyřid' mu, jak se trápím. Bože, jak je mi zle a těžko! (*Přistoupí k břehu a zavolá nahlas.*) Radosti moje, živote můj, duše má, mám tě ráda. Ozvi se! (*Pláče.*)

Přichází BORIS.

Třetí výstup

BORIS (*nevidí KATEŘINU*): To je přece její hlas! Kde je? (*Rozhlíží se.*)

KATEŘINA (*k němu přiběhne, padne mu kolem krku*): Přece jsem tě uviděla! (*Pláče mu na prsou.*)

Pauza.

BORIS: Tak to Pánbůh přece chtěl. Poplakali jsme si spolu.

KATEŘINA: Nezapomněls na mě?

BORIS: Jak bych mohl, co to říkáš?

KATEŘINA: Ach ne, ne, to jsem nechtěla... Zlobíš se?

BORIS: Proč bych se zlobil?

KATEŘINA: Opušť mi. Nechtěla jsem ti ublížit. Ale nemohla jsem jinak. Sama jsem nevěděla, co mluvím, co dělám.

BORIS: No tak, už to neříkej, netrap se!

KATEŘINA: A co ty? Co bude s tebou?

BORIS: Jedu pryč.

KATEŘINA: Kam jedeš?

BORIS: Daleko, Kátó. Na Sibiř.

KATEŘINA: Vezmi mě odtud s sebou.

BORIS: Nemůžu, Kátó. Nejedu dobrovolně. Posílá mě tam strýc, už je zapraženo. Poprosil jsem ho, ať mě na chvílku pustí, chtěl jsem se rozloučit aspoň s tím místem, kde jsme se vídali.

KATEŘINA: Tak jed' spánembohem. Ať ti po mně není smutno. Nejdřív se ti bude stejskat, chudáčku, a potom pomaličku zapomeneš.

BORIS: Copak já – já jsem volný pták. Ale co ty? Co stará?

KATEŘINA: Mučí mě, zamyká mě. Říká všem i muži: Nevěřte jí, je to zmije! Celý den za mnou všichni chodí a posmívají se mi. Tebe mi vyčítají.

BORIS: A co muž?

KATEŘINA: Hned je hodný, hned se zlobí a pořád pije. Zprotivil se mi, tak hrozně se mi zprotivil! Když mě chce polaskat, je to horší, než kdyby mě bil.

BORIS: Je ti těžko, Kátó?

KATEŘINA: Tak moc, tak moc, že umřít by bylo lehčí.

BORIS: Kdo to mohl vědět, že se budeme pro tu lásku takhle trápit!
Že jsem tehdy radši neutekl!

KATEŘINA: Bylo to jenom k neštěstí, že jsem tě potkala. Radosti bylo málo, a co bylo bolesti, co bylo bolesti. A co mě jí ještě čeká! Ale nač myslet na to, co bude! Teď jsem tě uviděla, a to mi nevezmou. A víc už nic nechci. To jediné jsem si přála. Teď je mi o hodně líp. Jako když ze mne spadne balvan. Já si pořád myslela, že se na mě zlobíš, že mě proklínáš...

BORIS: Co to říkáš, co to říkáš?

KATEŘINA: Pořád říkám něco jiného, než chci. Chtěla jsem ti říct, že mi bylo po tobě smutno, no a teď jsem tě uviděla...

BORIS: Aby nás tu někdo nezahlédl.

KATEŘINA: Počkej, počkej, co jsem ti to jenom chtěla... Vidíš, zapomněla jsem. Něco jsem ti moc chtěla říct! Všechno se mi v hlavě plete, na nic si nevzpomenu.

BORIS: Už musím, Káto!

KATEŘINA: Počkej! Nechod'!

BORIS: Tak cos mi to chtěla?

KATEŘINA: Hned ti to povím. *(Chvíli přemýšlí.)* Už vím. Až pojeděš, nevynechej ani jednoho žebráka. Každému dej a řekni jim, ať se pomodlí za mou hříšnou duši.

BORIS: Ach, kdyby lidi věděli, jak je to hrozné, takhle se s tebou loučit! Bože, bože! Ale přeju jim, aby jim jednou bylo taky tak, jako je teď mně. Sbohem, Káto! *(Obejme ji a chce odejít.)* Darebáci! Lotři! Ach, kdybych tak mohl...!

KATEŘINA: Počkej, počkej! Ukaž, ať se na tebe naposledy podívám. *(Dívá se mu do očí.)* Tak, už dost. Teď už jed', pánbůh tě opatruj. Běž. Honem už běž!

BORIS *(ujde několik kroků, zastaví se):* Káto, mně se to nelíbí! Nechceš udělat nějakou hloupost? Já se cestou utrápím, budu si o tebe dělat starosti.

KATEŘINA: To nic, to nic, jed' spánembohem.

BORIS k ní chce přistoupit.

Ne, už ne!

BORIS *(vzlyká):* Tak sbohem, sbohem. Jen o jedno prosím Boha, aby ses dlouho netrápila! Sbohem, Káto! *(Pokloní se jí.)*

KATEŘINA: Sbohem!

BORIS odejde. KATEŘINA ho vyprovází očima a chvíli tak stojí v zamyšlení.

Čtvrtý výstup

KATEŘINA: Kam teď? Domů? Vždyť je to jedno. Domů jako do hrobu. V hrobě je líp... Pod stromem hrobeček... je to tak hezké...

Sluníčko hřeje, deštíček ho smáčí... na jaře na něm vyrazí travička, taková měkká... na strom přiletí ptáci, budou zpívat, budou mít mladé, rozkvetou kvítka, žlutá, červená, modrá... *(zamyslí se)* tolik kvítí... a je tak ticho, tak hezky. Je mi nějak líp. A na život už nechci myslet. Zase žít? Ne, nechci. Žít není hezké. Lidi jsou mi protivní, dům, i zdi jsou mi protivné. Nepůjdu tam! Ne, ne, nepůjdu... Přijdou tam a zas budou chodit, mluvit, nač by mi to bylo? Ach, jak je najednou tma! A zas už někde zpívají. Co to zpívají? Není slyšet... Ted' tak umřít... Co to zpívají? Ted' už je to jedno, jestli přijde smrt nebo jestli to udělám sama... ale žít nemůžu! Hřích! Že se za mne nebudou modlit? Kdo mě má rád, ten se pomodlí... V rakvi se ruce skládají jedna přes druhou, křížem. Ano, tak... už jsem si vzpomněla. Jenom aby mě nechtyli. Odvedli by mě zpátky násilím... Ach, honem, honem! *(Jde ke břehu. Hlasitě.)* Lásko moje! Má radosti! Sbohem! *(Odchází.)*

Přichází KABANOVÁ, TICHON, KULIGIN a dělník s lucernou.

Pátý výstup

KULIGIN: Tady prý ji viděli.

TICHON: Opravdu?

KULIGIN: Byla prý to určitě ona.

TICHON: Chválabohu, aspoň ji viděli živou.

KABANOVÁ: A ty se taky hned polekáš a brečíš. To ti stojí za to. Jen se neboj, s tou se ještě natrápíme!

TICHON: Kdo mohl vědět, že půjde sem. Bývá tu tolik lidí. Koho by napadlo schovávat se tady.

KABANOVÁ: Vidiš, co vyvádí. Takové je to kvítko. Aby ukázala, že má svou hlavu.

Z různých stran se sbíhají lidé s lucernami.

KTERÝSI Z LIDÍ: Tak co, našli jste ji?

KABANOVÁ: Kdepak, jako by se do země propadla.

NĚKOLIK HLASŮ: Z toho jsem jelen. To jsou mi věci! Kam se mohla podít?

PRVNÍ: Však se najde.

DRUHÝ: Ta přiběhne sama.

Hlasy za scénou: „Hej, loďku!“

KULIGIN (od břehu): Kdo to volá? Co se děje?

HLAS: Nějaká ženská skočila do vody!

KULIGIN a za ním několik lidí odběhnou.

Šestý výstup

TICHON: Lidi, to je ona (*Chce se rozběhnout pryč.*)

KABANOVÁ ho chytí za ruku.

Maminko, pustte mě. To bude má smrt. Vytáhnu ji, nebo tam sám... Co si bez ní počnu?

KABANOVÁ: Nepustím tě, ani at' tě nenapadne. Abys tam kvůli ní zůstal sám! Nadělala se snad málo ostudy? Nakonec ještě tohle!

TICHON: Pustte mě!

KABANOVÁ: Je jich tam dost bez tebe. Jestli půjdeš, prokleju tě!

TICHON (*padne na kolena*): Aspoň se na ni podívat!

KABANOVÁ: Podíváš se, až ji vytáhnou.

TICHON (*lidem*): Jak to vypadá? Není něco vidět?

PRVNÍ: Je tam dole tma. Nic není vidět.

Hluk za scénou.

DRUHÝ: Jako by něco křičeli, ale není rozumět.

PRVNÍ: To volá Kuligin.

DRUHÝ: Tamhle po břehu chodí někdo s lucernou.

PRVNÍ: Jdou sem. Už ji nesou.

Několik lidí se vrátilo.

JEDEN Z NICH: Ten Kuligin je pašák. Tady, kousek od břehu, v tůni. S lucernou je vidět daleko do vody. Uviděl šaty a vytáhl ji.

TICHON: Žije?

DRUHÝ: Kdepak. Skočila z výšky. Je tady sráz, spadla nejspíš na kotvu, zabila se, chudinka. A je vám jako živá. Jenom na spánku má malou ranku a na ní jednu, jenom tu jednu kapičku krve.

TICHON se rozběhne. Proti němu jde KULIGIN a lidé. Nesou KATEŘINU.

Sedmý výstup

KULIGIN: Tady máte Kateřinu. Dělejte si s ní, co chcete. Tělo je tady, můžete si je vzít. Ale duše už vám nepatří. Stojí teď před soudcem, který je milosrdnější než vy! *(Položí ji na zem a běží pryč.)*

TICHON *(vrhne se ke KATEŘINĚ):* Káto! Káto!

KABANOVÁ: Nech toho. I plakat nad ní je hřích!

TICHON: Maminko, vy jste ji zabila, vy, vy, vy...

KABANOVÁ: Co to meleš? Zbláznil ses? Zapomněl jsi, s kým mluvíš?

TICHON: Vy jste ji zabila! Vy! Vy!

KABANOVÁ (*TICHONOVÍ*): S tebou si promluvíím doma! (*Hluboko se pokloní lidem.*) Děkuji vám, lidé dobří, za vaši službu!

Všichni se pokloní.

TICHON: Tobě je dobře, Káto. Ale proč já zůstal na světě, abych se trápil? (*Padne na ženino mrtvé tělo.*)

Konec

Alexandr Nikolajevič Ostrovskij
Bouře
Hra o pěti dějstvích

Edice Drama

Překlad Sergej Machonin

Ilustrace na obálce Lars Poyansky/Shutterstock.com

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 18. 12. 2020

ISBN 978-80-274-1217-4 (epub)
ISBN 978-80-274-1218-1 (pdf)
ISBN 978-80-274-1219-8 (prc)